

EELK RAPLA MAARJA-MAGDALEENA KOGUDUSE LEHT

Nr 1 (36) veebruar ISSANDA AASTA 2010

Kirjataht suretab, aga Vaim teeb elavaks.

2.Korintlastele 3,6

Jõulurahu

Jõuluaega alustatakse igas Eestimaa nurgas kindlasti pisut erinevalt. Rapla kirikus on juba aastaid esimese adventi laupäeva õhtul süüdatud adventituli ja seejärel on Rapla vallavanem välja kuulutanud kihelkondliku jõulurahu.

Järgneb kontsert ning siis minnakse ühiselt kiriku parki, kus „Oh kuusepuu...“ saatel süttivad inimeste silme all tuled Rapla linna kõige esinduslikumal jõulupuul.

Kuna sügisel olid kohalike omavalitsuste valimised, langes seekordse jõulurahu välja kuulutamise au värskelt ametisse astunud Rapla vallavanemale Alar Mutlile, kes ütles:

„Kätte on jõudnud jõuluootuse aeg. Esimese adventiküünla süütamisega tähistasime aasta kõige pimedama aja saabumise algust. Mida varem väljas hämaruma hakkab, seda rohkem küünlaid me süütame. Sest just leegi jõud valguse ja soojusena on see, mis aitab meil üle elada

pimedat ja kõledat aega. Kui kõik neli adventiküünalt põlevad ja ka jõulupuud täisehteis säravad, siis hakkab päev taas kord kukesammu võrra pikenema.

Rapla vallavanem Alar Mutli 28.novembril 2009 Rapla kirikus kihelkonna jõulurahu välja kuulutamast

Jõulud ei ole enam kaugel. Soovin kõigile ilusat jõulurahu saabumist ja head jõulurahu.“

Aastal 2009 algatasime uue traditsiooni. Et adventituli koos jõulurahuga kihelkonna igasse nurka realselt ka kohale jõuaks, võtsid valdade esindajad kirikus süüdatud tule väikeste laternatega endaga kaasa.

Lisaks Rapla vallavanemale Alar Mutlile olid kohal ning said tule Raikküla vallavanem Jaan Truuts ja Järvakandi vallavanem Mart Järvik. Kuna Kehtna vald ei olnud oma esindajat

saatnud, päästis nende au Kehtna vallas elav muusikaõpetaja Angela Katkosilt, kelle õpilased Rapla muusikakoolist andsid seejärel kauni kontserdi.

Selles lehes

Esra Rahulal 60 aastat ordinatsioonist lk.2
Aasta inimene Ainu Meidla lk.3
Ankeedivastused lk.4
Andmisrõõm lk.5

Märterpastor August Masing lk.8
Aasta 2009 Rapla koguduses lk.10
Uku Masing 100 lk.12
Palverännakul Väike-Aasias lk.16

Ei mõelnud kooliajal kirikuõpetaja ametist

14.detsembril 1949 ordineeris tollane EELK peapiiskop Jaan Kiivit korraga seitse uut vaimulikku kirikuõpetaja ametisse. Sõda ja ka sellele järgnenud aastad olid meie kirikust laastavalt üle käinud, mistõttu peaaegu pooled kogudused olid ilma oma karjaseta.

23-aastane Esra Rahula oli oma ordinatsioonivendadest noorim ning tänaseks ainsana veel elus. III advendi jumalateenistusel 13.detsembril võis ta Rapla kirikus tänus tagasi vaadata oma 60 vaimulikuaastale. Sel puhul olid tulnud teda tervitama piiskop Einar Soone, kes ka jutlustas, ning Rahula eakaaslane, emeriitpeapiiskop Kuno Pajula, kellel täitub sama arv aastaid vaimulikuametis tänavu.

Jumalateenistuse lõpul võttis sõna ka emeriitpraost Esra Rahula ise, kes oma pikale elutööle tagasi vaadates tõdes:

„Kooliajal ei mõelnud ma kordagi kirikuõpetaja ametist. Mitte et see oleks olnud sisuliselt kaugel – vanemad olid usklikud, kuid ma ei näinud selleks võimalust. Lõpetasin Tallinna tehnikaülikoolis esimese kursuse heade hinnetega ja võinuks minna edasi, kuid siis juhtus midagi. Ei mingit müstilist nägemust! Korraga sai mulle täiesti selgeks – minu eluülesanne punase korra tingimustes on töötada kirikus ja teenida inimesi, kes sinna tulevad. Oli selge, et niisugune on Jumala tee minu jaoks ja teist teed ei ole. Ei mõelnud, mida see tähendab majanduslikult mulle, mu naisele ja tulevastele lastele.

Astusin usuteaduse instituuti ja 1948 alustasin jutlustajana Juuru kirikus. 1949.aasta algusest teenisin Põltsamaa õpetaja Herbert Kuurme vastutusel, kuni tuli päev, mida täna meenutame. Jätkasin Põltsamaal aastani 1957. Sellel järgnesid tööaastad Mustvees ja Tormas kuni aastani 1960, mil mind saadeti teenima Kuressaare ja Kaarma kogudusi Saaremaal. Seal töötasin juba ka praostina. 1962.aasta sügisel tulin Raplasse, kus mu teenimisaja kestis 15.novembrini 1991. Mõni kuu varem oli Eesti saanud vabaks ja mina olin täitnud oma eluülesande: aidata kogudusel kesta läbi nõukogude aja vintsutuste.

Hiljem olid asendused siin-seal ja suurema tööna valmisid kuue aasta jooksul pühapäevaste piiblitekstide käsitlused vaimulikele.

14.detsembril 1949 ordineeritud vaimulikud. Istuvad vasakult Hermann Nirk, Karl Tuvike, August Ruus ja Raoul Ok. Seisavad vasakult Esra Rahula, Hartvig Helilaid ja Eduard Sahumäe

Tagasi vaadates võiks kõike kokku võtta sõnadega Pauluse 2.kirjast korintlastele: *Sellepärast et meil on selline amet, nagu see on antud meile halastuse kaudu, me ei tüdi ära.* Täna, et olete siin ja aitate ülistada Jumala halastust ja tänada Teda.“

Vankumatuks toeks olnuna ka alanduse ja tagakiusamise päevil, seisis nüüdki sooje käepigistusi ja lilli vastu võttes Esra Rahula kõrval tema ustav abikaasa Saima.

50.ordinatsioonijuubeli puhul 10 aastat tagasi sai emeriitpraost Esra Rahula Rapla aukodanikuks ning on seda tiitlit väärikalt kandnud. Tänu ja häid soove lausus Rapla valla volikogu esimees Raivo Erm, kes on ka koguduse juhatuse esimees. Peolauas pastoraadis tänas Rahulat tema ustava töö ja suure panuse eest meie vaimulikkonna jutluste taseme tõstmisel Lääne-Harju praost Jüri Vallsalu. Rahula tekstikäsitlused ei ole valmis materjal, millega kantslisse minna, vaid sunnivad sõnakuulutajat teksti ise hoolikalt läbi mõtlema.

Emeriitpraost Esra Rahula (paremal) oma 60.ordinatsioonipäeval koos ristipojast piiskop Einar Soonega

Esra Rahula naaberküläst Alu-Metsküläst pärit piiskop Einar Soone, kes on ka Rahula ristipoeg, pidas oluliseks õppida meie vanema põlve pastoritelt jutluste koostamise kolme kuldset põhimõtet. Nendeks on tekstuaalsus, aktuaalsus ja originaalsus. „Enne sõda oligi jumalateenistusel põhiline jutlus. Tähtis oli sõna ja seda ka viimistleti hoolega. Sõja järel on hakatud rohkem rõhutama sakramentaalsust. Igal ajastul on omad kaalukaused. Esra on suurepärase näide, kuidas tehakse tööd Jumala Sõna väärtustamisel,“ ütles piiskop.

Meie õpetaja Mihkel Kukk soovis ei tea juba mitmendat korda, et Rahula paneks kokku oma jutluste kogu. Huvi ja nõudlust selle vastu igatahes on. Täiuslikkuse ja nõudlikkuse etalonina, nagu Rahula kogu elu enda ja teiste suhtes on olnud, pole ta ise kunagi oma jutlustega lõpuni rahul ja seepärast ei ole meil siamaani veel ka tema jutluste kogu. Loodame, et see kunagi siiski tuleb.

Ilme Veetamm

Rapla koguduse aasta inimeseks valiti Ainu Meidla

Aastalõpu küsitlusankeedis andsime koguduse inimestele taas võimaluse üksteist tunnustada. Lisaks 35 üksikisikule tõsteti esile ka kahte perekonda – Kaukveri ja Leipalu. 9 häälega osutus seekord kindlaks võitjaks Ainu Meidla. Järgnesid Liidia Palm, Ringo Lemberg, Inge Sepp, Linda Paas ja Aita Paes, kellele kõigile jagus viis ja enam toetushäält.

Usin töomesilane

Vaatamata sellele, et Ainu Meidla saab suvelõpul juba 75, ei paista see tema puhul küll kuidagi välja. Ta on jätkuvalt heas vormis ja väle nagu orav. Teda ennast pole alati nähagi, aga töö, mille ette võtab, saab kindlalt tehtud. Ainu armastabki toimetada rohkem siis, kui teisi segamas pole. Olgu selleks siis igapäevane kiriku puhastamine või suviti kirikuaia teede rohimine. Sageli võib teda seal tegutsemas näha kas hommikul vara või õhtul hilja.

Pärit Virumaalt

Ainu Meidla on pärit Väike-Maarja kihelkonnast Vao külast. Pärast keskkooli lõpetamist töötas ta aasta Väike-Maarja rajoonis tehnilise sekretärina ning läks siis Tallinna pedagoogilisse instituuti saksa keelt õppima. Tervise tõttu tuli kolme aasta pärast kõrgkoolist lahkuda ning ta leidis rakendust oma kodurajooni rahandusosakonnas maksuinspektorina. Kui väike-rajoonid Eestis likvideeriti, läks Ainu sama ametit pidama Võrru, kust teda suunati edasi õppima Tallinna majandus-technikumi.

Uueks koduks Rapla

Tehnikumi lõpetamise järel 1965.aastal tuli Ainu maksuinspektoriks Rapla rajooni rahandusosakonda ning viimased 45 aastat on ta olnud raplalane. Korterit sai ta endisesse köstrimajja Uuskülas ja on sellele kohale truuks jäänud siiani.

Kuna Ainu kasvas üksinda tüdrukuks, läks ta mõne aasta pärast tootvale tööle, kus teenis märksa rohkem. Estoplasti Rapla tsehhis tegi ta üle kümne aasta kolmes vahetuses bakeliidipressija rasket ja tervist kahjustavat tööd. Hiljem oli ta mõne aasta hooldusõeks Rapla haigla siseosakonnas. Olnud ka paar aastat konveieritööl pudeliladujana Valtu veinitööstuses, läks ta 1993.aastal Rapla ühisgümnaasiumi koristajaks ning on seal poole kohaga ametis siiani.

Tee Jumalani

Ainu oli ristitud beebina Väike-Maarja koguduses oma naabrimehe poolt, mis oli tollal tavaline, kuna suures kihelkonnas ei jõudnud kirikuõpetaja alati ise kohale tulla. Leeri jõudis Ainu

aga alles 36 aastana Raplas. Tee Jumala juurde aidanud tal leida usklik naabrimees Liisa Mumm, kellele ta käis piiblit ette lugemas ja kes olla pidevalt Ainu pärast palvetanud.

Kuulnud ühel päeval inglilaulu häält, arvas Ainu, et nüüd on maailmalõpp käes. Ta läks otsekohe õpetaja Esra Rahula juurde sooviga oma tütar ära ristida. Õpetaja tegi selgeks, et ka tema ise vajab Jumala kaitset ja õnnistust samavõrd kui laps ning 5. detsembril 1971 sai ta Rapla kiriku altari ees leeriõnnistuse.

Ainu Meidla pastoraadi ukse ees

Sealtpeale algas Ainu Meidla elus täiesti uus lehekülg. Ta hakkas regulaarselt käima kirikus jumalateenistustel ning osa võtma ka koguduse piibli- ja palvetundidest. Helene ja Rudolf Lumega koos hakkas ta vabatahtlikult kirikut koristama. Aastaid hoolitses Ainu selle eest, et Vabadussõja ausamba tühi ase oleks hoolitsetud ja korras.

Ustavamat kirikulist Ainust annab otsida. Kohal pole teda vaid siis, kui on läinud külla oma Soomes elavale floristist tütrele Mirjamile ja juuksuriametit õppivale tüdrukele Maarjale. Ta ei istu kunagi pingis ainult kuulajana, vaid kirjutab olulisema kuuldust ka üles. Seda põnevat materjali on tal kodus klade kaupa.

Pühapäeviti kiriku raamatulehtes olles on just Ainu see inimene, keda kirikusse tulija esimesena kohtab ja kelle järgi kujundab oma suhtumise kogudusest. Sedagi, kui palju või vähe inimesi meil kirikus käib, teab ainult tema. Iga kvartali lõpus esitab ta täpse ülevaate jumalateenistusest osavõtjate arvu kohta. Isegi

jõuluõhtu esimesel teenistusel, kui kirikus on tuhande inimese ringis, suudab Ainu nad kõik üle lugeda.

Teeme ära

Kui siiani on sügiseti alati ühisel jõul kiriku ja pastoraadi ümbrus puhtaks tehtud, siis eelmisel sügisel jäi mitmel põhjusel suurem osa lehti koristamata. Õnneks püsis veel novembriski ilm pikalt soe ning Ainu süda ei jäänud tegemata tööga rahule. Ta mõtles endamisi, et kui suur kogudus nii väikese ülesandega ka hakkama ei saa, tuleb see ise ära teha. Ta kutsus appi nüüdseks juba igavikku kutsutud Anne Kurisoo ning töö, mille tegemiseks on tavaliselt väljas olnud paarkümmend inimest, sai kirikumehe Ringo kaasabil mõne päevaga ilusasti tehtud.

Kui ma Ainu käest küsisin, mis ta ise arvas, miks koguduse inimesed just tema seekordseks aasta inimeseks valisid, arvas ta, et üks ikka selle sügisese ärategemise eeskujuna. Mul ei jää muud üle kui temaga ja ka kogudusega ainult nõustuda.

Mihkel Kukk

Kogudus soovib jätta jumalateenistuse algusaja muutmata

Nii selgus aasta lõpul koguduses tehtud ankeetküsitluse põhjal, kus ühe olulisima küsimusena sai seekord tõstatatud pühapäevase jumalateenistuse kellaaja võimalik muutmise.

Ankeedile, mille teemadering ulatus jumalateenistuse kellaajast ja uue missakorra omaksvõtmisest kuni hinnangu andmiseni aasta eest valitud koguduse nõukogu ja juhatuse tööle, vastas 50 inimest. Neist 38 tagastas täidetud ankeedi paberil ja 12 vastas internetis. See teeb küll vaid 6,7% eelmise aasta maksumaksjate koguarvust, kuid kindlasti on vastajate puhul tegemist keskmisest sagedasemate kirikus käijatega. Vastanutest olid ligi 4/5 naised, mis vastab enam-vähem jumalateenistuse osalejate soolisele koosseisule. Vanuseliselt olid aktiivsemad vastajad 50-75 aastased – 22, järgnesid vahemikus 25-50 eluaastat – 16 vastajat, üle 75 aastasi oli seekord 9 ja alla 25 aasta vanuseid vastajaid ainult 3.

Pühapäevase jumalateenistuse kellaaja võimalik muutmise oli viimati koguduses tõsisemalt kõne all kümnekond aastat tagasi. Ka siis soovis enamus vastajaid jääda harjumuspärase keskpäevase aja juurde. Rapla on suures osas maakogudus ning jumalateenistuse alguse kellaaja puhul tuleb kindlasti arvestada kaugemate piirkondade inimeste kirikusse pääsemist. Eriti pühapäeval, mil ühistransport liigub palju kehvemini kui tööpäevadel.

Esimene küsimus ankeedis oli see, kuidas kirikusse tullakse. Väljapakutud variantide puhul vastati kõige rohkem, et jalgsi (31), järgnesid autoga (19), jalgrattaga (6), bussiga (5), rongiga (1) ja hääletades (1). Osa vastajaid märkis mitmut kirikusse tulemise võimalust, mis ilmselt sõltub ilmast ja aastaajast.

Kirikusse tulemise viisist lähtuvalt palusime vastajail märkida nende arvates sobivaima jumalateenistuse alguse kellaaja ja seda ka põhjendada. Ette oli antud kolm aega: 10, 11 ja 12. Omalt poolt võis lisada veel mingi muu aja. Praeguse kellaaja 12 poolt oli 38 vastajat, mis teeb 76% vastanutest. Kell 11 sobiks 8 inimesele ja 5 vastajat arvas, et kell 10 oleks parim aeg jumalateenistust alustada.

Mõned põhjendused: a) kell 10 – sobib kõige paremini muude päevaste toimetustega; ei tükelda ega haki päeva.

b) kell 11 – saab hommikul välja magada; jõuab lõunaks koju, et koos perega lõunat süüa.

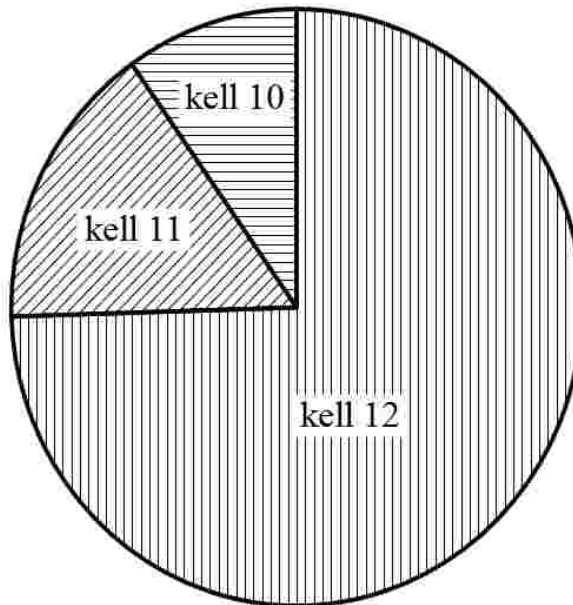
c) kell 12 – on harjumuspärane; kogu aeg on nii olnud; bussiajad sobivad; kell 10 on kooriharjutus; perega kena pühapäevahommik seljataga ja aeg koguda uut vaimujõudu; hommikused toimetused tehtud ja saab ruttamata kirikusse minna; jääb aega jumalateenistuseks

valmistuda, sh. kalendri kirjakoht läbi lugeda; saab ära kuulata teiste kirikute raadiojumalateenistuste ülekanded; piisavalt vara, piisavalt hilja.

Üks vastaja soovitas suvel jumalateenistusi alustada kell 10 ja talveajale minnes kell 12. Mõneti üllatas, et südapäevast aega pidas sobivaimaks ka enamik jalgsi või oma autoga kirikusse tulijatest, kes ei sõltu ühistranspordist. Ilmselt on harjumusel suur jõud.

Uus missakord on omaks võetud

Edasi küsisime, kas ja kuidas on muutunud uue missakorra kasutuselevõtuga aasta tagasi jumalateenistuse ülesehitus ja arusaadavus inimeste silmis. Suurem osa, 31 vastajat ehk 62% pidas uut missakorda paremaks. 13 inimest arvas, et pole erilist vahet vana ja uue vahel ja ainult 3 leidis, et vana missakord oli uuest parem.

Selline näeb välja graafiliselt jumalateenistuse kellaaja eelistus

Valik positiivseid hinnanguid uue korra suhtes: kirikulised on aktiivsemalt kaasatud jumalateenistusse; teenistus on arusaadav ja sujuv; uus missakord on ilusam, paindlikum, ladusam, mitmekesisem, kiirem, elavam; kogu liturgia on muusikaliselt paremini liigendatud; armulaud ei veni liiga pikaks; tunnen paremat sidet teiste kirikulistega; rahusoo suurendab koguduse osadust ja üheks olemise tunnet; uuendused on alati teretulnud.

Negatiivsed hinnangud uue korra suhtes: rahvas oskab halvasti; käitlemine ei meeldi inimestele; jumalateenistus on suunatud liialt vormile ja vähe sõnale; uus kord ei ole Kristuse-, vaid inimesekeskne.

Järgmisena küsisime, mida annaks teha, et meie jumalateenistused senisest rohkem kirikulisi kõnetaksid. Kolmele etteantud variandile jagus hääli järgnevalt: a) rohkem rakendama ilmikuid – 16 vastajat; b) rohkem kasutama muusikat – 12; c) võtma tööle abiõpetaja – 12 vastajat, kellest 3 soovisid, et abiõpetaja oleks tingimata mees.

Pakuti ka muid lahendusvariante: kogudus peab rohkem palvetama; tuleb luua palvegrupe; jumalateenistus ja jutlus olgu lühemad; jutlused olgu sügavamad ja haakugu rohkem tänapäeva arusaamadega; õpetaja ergutagu temaatiliste küsimuste esitamisega kirikulisi rohkem kaasa mõtlema; jumalateenistused toimugu alati kirikus; õpetaja pidagu võimalikult kõik jumalateenistused ise; pastoraadis peetavatel jumalateenistustel on suurem küünarnukitunne; orel helisegu igal jumalateenistusel; muusikavalikut tuleks kaasajastada; muusika olgu sõna teenistuses, mitte ainult harda meeolelu tekitamiseks.

Nõrgimaks kohaks on töö lastega ja noortega

Edasi küsisime, millised on koguduse suurimad puudused

ning pakkusime välja variante, mida hinnati järgnevalt: lastetöö puudumine – 31 inimest; noorte vähene aktiivsus – 31; diakooniatöö puudumine – 13; materiaalsete ressursside vähesus – 12; vaimse potentsiaali piiratus ehk võimekate inimeste vähesus – 10; informatsiooni puudumine koguduse kohta – 7; liigne suletus – 6; vähene sidusus koguduse eri töövaldkondade vahel – 4 vastajat.

Muudest vajakajäämistest mainiti veel: koguduses puudub misjon; puudub koostöö teiste kogudustega; peakse juures puudub käsipuu ja kaldtee; oleme koguduses rohkem Martad kui Maarjad. Üks vastaja kirjutas: minu jaoks on kogudus vaimulik kodu ja ma ei tunne siin mitte millestki puudust.

Milliseid lahendusi pakuti?

Et tegemist oli anonüümse ankeediga, said vastajad avameelselt ja siiralt oma hinnanguid anda ja arvamusi avaldada. Loomulikult on alati kergem kritiseerida ja olemasolevatele vigadele osutada kui omapoolseid lahendusi pakkuda.

Tõsiseltvõetavamate lahendustena pakuti järgmisi: vanemad ja vanavanemad võtku sagedamini lapsi jumalateenistusele kaasa ja harjutagu neid kirikus käima; tuleb tihendada koostööd teiste kristlike kogudustega leidmaks ühiste tööspidamistega laste- ja noortetöö organisatoreid; tuleks leida missiooni-tundega töötajaid õpetajale abiks; tuleb rohkem tuua esile inimesi, kes koguduses midagi aktiivset teevad; korraldada regulaarseid mõtte-talguid; koostada realselt teostatav arengukava, mis oleks kõigile avalikult kättesaadav.

Juhtorganite töö hinnati heaks

Kuigi uus nõukogu ja juhatuse on ametis olnud ainult aasta,

palusime hinnata nende tegevust 5-pallise skaala järgi: Tulemused olid järgmised: väga hea – 7; hea – 22; rahuldav – 11; halb – 1; väga halb – 0. Eriti kiideti juhatuse esimehe Raivo Ermi ja aseesimehe Mati Leipalu pühendumust koguduse töö paremaks muutmisele.

Et palusime oma arvamust ka põhjendada, siis valik vastajate hinnanguid juhtorganite tööle: paistab, et on tublit tööd tehtud; annavad endast parima; majanduslikult raske olukord riigis ei ole kirikus tunda, sest kõik oluline toimib; kirik on puhas ja õhkkond on südant soojendav; kõik nõukogu liikmed ei ole piisavalt aktiivsed; midagi ei paista halvemaks minevat, midagi ei paista ka paremuse poole minevat; palju segadust, rapsimist ja kvantiteedi tagaajamist; ei ole infot nende töö kohta.

Sama hindamiskaala järgi palusime hinnata ka õpetaja tegevust, kus tulemused olid järgmised: väga hea – 39; hea – 6; rahuldav -1; halb – 0; väga halb – 1. Valik hinnanguid: on soliidne ja väarikas; pühendunud oma tööle; korrektse käitumisega; jutlustab hästi; on aldis muutustele; hea

organisaator; puuduvad abilised; peaks eraldama rohkem tööd koguduse liikmetele; ei oska hinnata, kuna ei tea teiste kirikute tegemistest.

Kokkuvõtteks

Suur tänu kõigile vastajatele. See tagasiside on hea lähtematerjal koguduse nõukogule arengukava koostamiseks.

Loodan väga, et ka need meie koguduse liikmed, kes seekord oma arvamuse veel enda teada jätsid, tulevikus aktiivsemalt sõna sekka ütlevad

ning jõu ja nõuga koguduseelu paremaks muutmise protsessis kaasa löövad. Ikka selleks, et meie kogudus võiks tunda ennast Jumala tõelise perekonnana.

Mihkel Kukk

Rapla kirik „Jumala vaatevinklist“ nähtuna

Rapla koguduse viimase kümne aasta arvilised andmed

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ristiti	70	60	55	52	46	44	43	56	54	35
Leeritati	47	58	43	45	35	33	31	52	48	35
Laulatati	17	9	13	7	14	6	14	15	14	18
Maeti	68	63	56	77	79	58	71	63	49	58
Liikmeannetajaid	1037	987	892	900	871	811	817	852	795	751

Andmisrõõm

Maailmas on laias laastus kahte tüüpi inimesi: ühed on rohkem andjad, teised pigem saajad. Kirikus annavad õnneks tooni just andja tüüpi inimesed. Kui Rapla koguduse juures on midagi ühisel jõul vaja ära teha, võib alati loota Elle ja Mart Kanguri peale. Nemad oma abist juba ära ei ütle.

Proloog

Elanud suurema osa elust Tallinnas, tulid nad 1993.aastal lõplikult Hagudi lähedale Seli-Nurme külla Uuemäele. Elle 82-aastane ema Salme vajab juba abi ning Mardil, kes oli eluaeg töötanud Kalinini-nimelises elektroonika tehases, lõppes koos üleliidulise ettevõtte kadumisega linnas ka töö.

Erinevalt vaikse ja tasase loomuga Mardist on elavama ja rahutuma hingega Elle olnud ametis paljudes kohtades. Põhiliselt toitlustuse alal tegutsedes on ta elu jooksul hulgaliselt välja õpetanud nii kokki, kondiitreid kui ka kelnereid. Tallinna kaubandustehnikumi lõpetamise järel töötas Elle lühikest aega Kalinini-tehases kokana, kus nende teed Mardiga ristusidki.

3.märtsil 1962 laulatas praost Julius Voolaid nad Tallinna Jaani kirikus kristlikku abiellu. Perre sündisid tütreid Kaie ja Külli. Kolmele lapselapsele Getterile, Annile ja Oliverile on nad täna õnnelikeks vanavanemateks.

Perenaine

Elle on elutoa pilte täis ladunud ja räägib soojalt oma suguvõsast ja lapsepõlvest, mis langes sõjaaega ning ei jätnud nendegi peret puudutamata. Mart põhiliselt kuulab ja lisab vahetevahel mõne olulise repliigi täpsustuseks.

Suhteliselt väike, 20-hektarine Uuemäe, kus nad elavad, on Elle isapoolsete vanavanemate Jaan ja Juuli Möllmannide (eestistatult Rennik) kodutalu, mille päris vanem poeg Johannes, kes abiellus 1938 Salme Seersandiga Sikeldist. Aasta pärast sündis Elle ja kaks aastat hiljem vend Udu. Vend oli vaid kuuvanune, kui isa 1941.aasta suvel vene mobilisatsiooniga sõtta läks ja sinna ka jäi. Isa Johannese surmaajana on teada 1942. aasta august.

Väikeste lastega üksijäänud ema aitasid tollal tema õed. Üldse oli Elle lapsena palju Sikeldis, kus vanaema Mari õpetas talle selgeks suurema osa kirikulaule. Sikeldis käis ta ka pühapäevakoolis, mida pidas Oskar Rohula õde Liidia. Ka isapoolne vanaema Juuli oli suur palveinimene. Uuemäel peeti 1940-ndate lõpuni regulaarselt palvetunde, kus Ellet meeldis alati kohal olla. Siiani mäletab ta hästi Palmi, Tikenbergi ja teisi nende kodus käinud kuulutajavendi.

Mart ja Elle Kangur oma kuldleeripäeval 13.juulil 2008

Ellel on hea meel selle üle, et ta sai usulise pisiku, samuti sügava austuse kiriku ja surnuaia kui pühade paikade vastu kaasa juba maast madalast. Ema Salme laulis peaaegu kogu elu Rapla kirikukooris ja oli veel kõrges eas nagu elav entsüklopeedia. Talle kodus armulauda jagamas käies imestasin, et polnud nimesid, keda ta ei mäletanud ning olukordi, mida ta kuupäeva täpsusega poleks osanud paika panna. Salme Rennik kutsuti igavikku 2000.aasta lõpus 89-aastasena.

Lisaks emale on Elle suurteks eeskujudeks Rapla koguduses jäänud veel Agnes Saag, kes alati nägi välja nagu tõeline daam, ja Marta Heliste oma võrratult ilusa lauluhäälega. Armsad ja südamlikud mälestused on jäänud ka Marta Randjärvest Sikeldis ning alles sügisel igavikku kutsutud Vidreku perenaisest Elvine Vaigust.

Kuigi leeris käis Elle 1958.aastal Raplas, jäi tal side oma

kodukogudusega vahepeal harvemaks. Kuuludes Tallinna perioodil Jaani kogudusse, armastas Elle siiski kõige rohkem käia Püha Vaimu kirikus. Nostalgia meenutab ta nende kunagist väikest vanalinnakorterit Olevimäel ja seda tunnet pühapäeva hommikul, kui ümberringi kirikute kellad helisema hakkasid.

Pere ja töö kõrvalt jõudis Elle lõpetada ka Tartu ülikooli majandusteaduskonna. Ühe põnevama väljakutse pakkus talle 1980.aasta olümpimängude eel ja ajal töö Pirita regati pressikeskuse perenaisena. Uhkusega näitab ta siiani alleshoitud venekeelseid pildiga nimesilte, millega võis liikuda olümpia ajal hästi valvatud tsoonis.

1980-ndate lõpus, kui kirikuelu taas vabamaks läks, liitus Elle tegutseja inimesena Tallinna Jaani koguduse diakooniarühmaga. Tema hoole all oli 16 Lillekülas elavat

vanaprouat, kellel ta regulaarselt külas käis. Kuna tollal tuli Eestisse koguduste kaudu palju humanitaarabi, pidid diakooniatöötajad ka seda vahendama. Elle ütleb, et juba see suhtlemine nii väarikate ja huvitavate inimestega rikastas teda ennast väga.

Aga ega veerema harjunud kivile sammal niisama lihtsalt peale ei kasva. Juba maal elades lõpetas Elle veel ka 2-aastase teoloogia põhikursuse usuteaduse instituudi juures. Suure ajaloohuvilisena hindab ta eriti kõrgelt varalahkunud Pille Valgu võrratuid kirikuloo loenguid.

Peremees

Võrumaa juurtega ning 1933.aastal sündinud Mardi kodutalu jääb Vastseliina ja Meremäe vahele Setumaa piirile, ainult mõne kilomeetri kaugusele kuulsatest Vastseliina lossivaremetest. Lõuna-eestlasena on talle arusaamatu, kuidas siinsed tasase maa inimesed iga pisematki tõusu kohe mäeks kutsuvad. Seli-Nurme külaski on olemas Uuemäe, Ristimäe ja Valgemäe talud, kuid mägesid ei paista kusagilt.

Pärast 7. klassi lõpetamist Meremäel läks Mart edasi õppima pealinna raudteekooli ning pärast sõjaväge oli kogu tema töömeheete seotud ainult ühe ettevõttega. Vahepeal käis ka

leeris oma kodukoguduses Vastseliinas. Tollases Kalinini-tehas valmistati pooljuhte sõjatööstusele, aga ka areneva kosmosetehnika vajadusteks. Perekonnaalbumis on pildid, kus näha, et töötada tuli seal lausa valgetes kitlites ja kinnastega, nagu oleks tegu haigla operatsioonisaaliga. Pikki aastaid oli Mart ka rahvakohtu kaasistuja ning vabatahtlik tuletõrjuja.

Salme Rennik lapselapselapse Getteriga oma koduaias 1994.aastal

Mart on asendamatu tööjõud, kui kiriku juures on tulnud vanu puid maha võtta, neid saagida ja lõhkuda. Kui kogudus on vajanud küttepuid, on ikka sõidetud Uuemäe õuele, kus Mardi oma metsast tehtud ja hoolikalt riita laotud puuvirnad seepeale silmnähtavalt kahanevad.

Epiloog

Igat Uuemäele sattujat ootab ees peaaegu et väike paradisi. Suurte puude alla peitunud ja õdusaks eluasemeks kujundatud madal arhailine talumaja koos hästikorrastatud ümbrusega ning pererahva külalislahkusega on midagi, mis kauaks meelde jäävad. Võiga praetud ja maasikamoosiga serveeritud Elle pannkoogid lausa sulavad suus. Kunagi ei lahkuta sealt tühjade kätega. Mis salata, endalgi on hea tunne, kui oled seeläbi suutnud pererahva tubli annuse andmisrõõmu võrra jälle rikkamaks muuta.

Mihkel Kukk

In memoriam

Elvine-Marsette Vaik (27.01.1920 – 20.10.2009)

Elvine sündis Paluküla ja Lelle vahele jäävas Lalli külas Kukessaare talus. Üks õde suri lapsena ning vend jäi sõtta. Praegu elab sellest perest veel kõrgesse ikka jõudnud noorem õde Meeri Heinvee.

Et tegemist oli Rapla kihelkonna äärealaga, kust kirik kaugele jäi, peeti sealkandis mitmel pool palvetunde. Lisaks nende kodule ka naaberkülades Kädval ja Palukülas, kust Elvine alati aktiivselt osa võttis. Juba lapsena sai ta kaasa kogu elu püsinud erilise armastuse Jumala Sõna ja kristlaste osaduse järele. Pärast 6-klassilist Lelle kooli jätkas ta õpinguid tollases Rapla progümnaasiumis.

Endastmõistetavalt lülitus ta siin Rapla vennastekoguduse palvemaja tegevusse, lauldes koorides ja ansamblites. Seal sai ta kokku ka oma tulevase abikaasaga. 9.märtsil 1940 laulatas õpetaja Joosep Liiv Elvine-Marsette Salmi ja Edgari Vaigu abielu ning Elvine uueks koduks sai peaaegu 70 aastaks Vidreku talu Arankülas. Ka Vidrekul peeti regulaarselt palvetunde veel nõukogude ajalgi. Pärast Rapla

palvemaja sulgemist tuli vennastekoguduse töö üle kirikusse ja sealsed lauljad ühinesid kirikukooriga.

Nende perre sündis neli last, kellest kaks suri väiksena. Pärast Edgari lahkumist 2001.aasta suvel jäid nad kahekesi tütar Estriga, kes aga suri 2004.aasta kevadel. Viimastel aastatel oli Elvinele suureks abiks ja toeks Tallinnas elav noorim tütar Helle koos elukaaslase Viktoriga, kelle juures ta ka oma eluõhtu veetis. Kui vähegi võimalik, toodi ema ikka kirikusse. Viimaseks käiguks jäi 20.september, täpselt kuu enne oma Issanda hingamisse kutsumist.

Elvine oli lihtne inimene, kes ei armastanud kunagi tähelepanu ega välja paista. Kuid kõik, kes Elvinega kokku puutusid, kogesid temast kiirgavat erilist soojust. Õe Meeri hinnangul oli Elvine rahulaps. Kus tema oli ja liikus, seal lõppes riid ja kadusid tülid inimeste vahel.

Jeesus ütleb nende kohta: *Õndsad on rahutegijad, sest neid hüütakse Jumala lasteks.* (Matteuse 5:9)

Märterpastor August Masingu ja tema pere lugu

1860 ehitatud ja 1930 suletud Peterburi eesti Jaani kiriku laiaulatuslike renoveerimistöodega loodetakse tänavu lõpule jõuda. Vähesed teavad, et selle koguduse viimaseks sõjaeelseks õpetajaks, kes tegelikult ei jõudnudki oma ametisse asuda, oli Rapla koguduse juhatuse esimehe Raivo Ermi emapoolne vanaisa August-Eduard Masing. Et tema sünnist möödus mullu 125 aastat, väärib meenutamist nende pere elusaatus revolutsioonijärgsel Venemaal.

Luterlik kirik Venemaal

Tsaari-Venemaal olid peaaegu kõikides suuremates eesti asundustes luterlikud kogudused, mis jätkasid tegutsemist ka pärast 1917.aasta bolševike võimuhaaramist. Kuid mida kindlamalt nõukogude võim ennast tundis, seda suuremaid takistusi koguduste teele veeretati. Juba 1919 hakati natsionaliseerima kirikute kinnisvara ning kogudustelt nõuti meetrikaraamatute loovutamist. Mõni aasta hiljem konfiskeeriti juba väärtasju, nagu armulauariistad jne. Palju huvitavaid andmeid selle aja kohta leiab Mihhail Škarovski artiklist „Vähetuntud fakte luterlike koguduste ajaloost Nõukogude Venemaal 1917-1945“.

Kuna riigipiiri tekkimisega olid eestlastel suhtlemisvõimalused kodumaa kirikuga katkenud, tuli seasel kirikul uutes oludes ennast kiiresti määratleda. Nii palju kui võimalik, tehti koostööd ka teiste Venemaal elanud luterlastega, nagu soomlased, sakslased ja lätlased. 25.-26.septembril 1921 oli Gatšinas koos Venemaa Põhjarajooni eesti koguduste esindajate kongress, kelle 44 delegaati otsustasid moodustada 5-liikmelise iseseisva Eesti Kõrgema Kirikunõukogu (KKN) eesotsas piiskopiga, kelleks sai Gatšina eesti koguduse pastor Oskar Palsa. Luterlaste ühtsuse rõhutamiseks valiti Saksa piiskop Konrad Freifeldt kõigi Venemaa eesti luterlike koguduste peapiiskopiks.

25.-26.juunini 1922 toimunud eesti koguduste teisel kongressil rõhutas piiskop Palsa, et igas eesti külas Venemaal on ühiselt ehitatud kirik või vähemalt palvemaja ja kool, mistõttu eestlaste hulgas ei olnud kirjaoskamatu. Kus kirik puudus, seal peeti jumalateenistusi pühapäeviti koolimajas. Et nõukogude riik lahutas kooli kirikust, taotlesid eestlased koolimaja ruumides jumalateenistuste jätkamiseks eriluba, mida piiskopi sõnul paljudes kohtades isegi saadi.

Kuna vaimulikest oli suur puudus, võttis kongress vastu otsuse abipastorite ja nn erakorraliste jutlustajate institutsiooni loomiseks. Nendeks võisid saada ilma teoloogilise erihariduseta mehed, kes olid sooritanud vastava eksami. Üks esimesi, kes selle õiguse sai, oli ka August-Eduard Masing.

Mõisavalitsejast kirikuõpetajaks

Augusti möldrist isa Jaan Masing kolis perega 19.sajandi lõpul Viljandimaalt Rapla külje alla Sõerumaale. Ta ostis siin 100 ha maad, kuid jäi hiljem võlgadesse ja jagas selle kolme poja vahel. August, kes sündis 28.juulil 1884.aastal, siirdus siit noore mehena Kose kihelkonda Ojasoole mõisavalitsejaks. 1908.aastal abiellus ta Valtu

Pastor August-Eduard Masing, Raivo Ermi vanaisa

kooliõpetaja tütre Olga-Henriette-Auguste Väliga, kelle ema oli Preisimaalt Eestisse elama tulnud sakslanna. 1910 kolisid nad Venemaale Gattšina lähedale Uus-Ondrova külla, kus August ostis saeveski ning tegi laudu Tallinna Lutheri tehastele. Masingute perre sündis neli tütart: Aino (1909-1994), Hilja (1911-1993), Magdaleena (1924) ja Ester (1925).

Revolutsioonikeerises ning pärast seda tulid paljud eestlased oma kodumaale tagasi. Kui veel 1921.aastal elas Venemaal umbes 200 000 eestlast, siis viis aastat hiljem oli neid juba veerandi jagu vähem. Ka Masingute perel oli võimalus kodumaale naasta, kuid oma vara ei oleks tohtinud kaasa võtta. Enamik eestlasi elas tsaari-Venemaal aga küllalt jõukalt. August ehitas seal oma perele suure, 12 toaga elumaja. Neil oli oma jahuveski ning nad pidasid 30 siga, 2 lehma ja 2 hobust. Pealegi ei osatud ju 1920-ndate alguses veel arvata, kui raskeks vähemusrahvuste olukord Venemaal tegelikult kujuneb.

Praegu Kohilas elava Masingute noorima tütre Ester Ermi sõnul viis isa tõsisemalt usuteele õnnetus pere teise tütre Hiljaga, kes jäi eluajaks vigaseks, kuid suutis sellele vaatamata suurepäraselt elus hakkama saada ja teisigi aidata. Pärast abipastoriks pühitsemist teenis August Masing 1920-ndatel aastatel kuut kogudust: Teškovos, Gubanitsõs, Žerebrjatskis, Koporskis, Novoselskis ja Novoniskovitskis.

Kui pastorid võisid täita oma ametikohustusi algul ilma suuremate takistusteta, siis rändjultustajate ja misjonäride tegevuse keelasid võimud õige pea rangelt ära. KKN-i kolmandal kongressil septembris 1923 märkis piiskop Palsa, et vaatamata takistustele kirikuelu siiski arenes ja tekkis juurde isegi uusi kogudusi.

Škarovski märgib oma artiklis, et pärast kommunistliku riigipöördekatse mahasurumist Tallinnas 1. detsembril 1924 muutus eesti koguduste elu Venemaal märksa raskemaks. Aktiviseerus juba varem alanud protsess kirikute sulgemiseks, mis asusid samas hoones kooliga.

1929. aastast alustasid võimud juba süstemaatilist kirikute sulgemise kampaaniat, milleks kasutati väga erinevaid jõuvõtteid.

Näiteks Peterburi (tollal Leningradi) Jaani kiriku sulgemise vajaduse otsust põhjendasid kohalikud võimud sellega, et seda nõudvat 95% Leningradis elavatest eestlastest. Kuna kirikut peetavat üleval Eesti kulakute vahenditest, siis kasutatavat hoonet religioosse sildi varjus sotsialistliku ülesehitustöö nurjamiseks.

Vaatamata sellele, et mõnisada koguduse liiget pöördus seejärel abipalvega Ülevenemaalise Kesktäitevkomitee ja isiklikult Mihhail Kalinini poole, suleti Jaani kirik ometi 15. aprillil 1930. Kogudus käis veel mõnda aega koos lätlaste Päästja Kristuse kirikus, kuni seegi 1938 suleti.

Kiriku märter

Üha tugevamaks muutusid sellel ajal ka repressioonid isikute suhtes. 1930. aastal käivitati kollektiivne süüasi, kus peasüüdistatavaks oli pastor August Masing. Ta oli esimest korda areteeritud juba 1928, kuid pärast seitsmenädalast eeluurimist vabastatud.

Täpselt 80 aastat tagasi, 1930. aasta alguses kutsuti Masing Peterburi (Leningradi) Jaani koguduse õpetajaks ning ta kavatses 15. veebruarist seal teenima hakata. Mõni päev varem, 11. veebruaril ta aga ootamatult areteeriti.

Järgmisel päeval vahistati ka abikaasa Olga. Formaalseks põhjuseks oli see, et Masing oli temalt kohaliku võimu otsusega konfiskeeritud vara toimetanud Ondrova külast oma uude elukohta Peterhoffi, sest nende perele Leningradi linna elamisluba ei antud.

Võimude tegelik eesmärk oli sellega takistada Masingu asumist juba sulgemisele määratud Jaani koguduse õpetaja ametikohale ning võimalikult kiiresti eesti koguduse tegevus välja suretada. Masingu kohtuasjaga seoses areteeriti veel üle kümme eesti koguduse aktivisti. Pastor August Masing mõisteti 10 aastaks vangi.

Abikaasa Olgale määrati 3 aastat vangistust, millest kandis tegelikult ära 9 kuud.

Kui August Masing 1937 vabanes, tuli ta oma pere juurde Vologdasse, kus elas ka teisi eestlasi. Koos saadi olla vaid 9 kuud, kui ühel ööl jaanuaris 1938 areteeriti August ja Olga Masing uuesti.

Tütre sõnul oli formaalseks põhjuseks see, et isa oli matnud ühe tuttava, kuigi ta olevat andnud lubaduse vaimulikke talitusi mitte toimetada. August Masingule määrati kõrgeim karistumäär – surmanuhtlus, mis mõne päeva pärast ka täide viidi. Abikaasa Olgale mõisteti 10 aastat sunnitöölaagrit.

Eestisse tagasi

Pere nooremad lapsed jäid seejärel vanema õe Hilja hoole alla, kes elas Leningradi lähedal Jelizavetinos. Leningradi piiranud sakslased andsid sealkandis elavatele eestlastele võimaluse

kodumaale naasta. Ester ja Hilja tulid Eestisse 1943, teised õed jõudsid siia alles pärast sõda. Nende ema Olga, kes 10 aastat Sverdlovskis vangilaagris ära istus, oli pärast veel 8 aastat Novosibirski oblastis asumisel.

1955. aasta suvel jõudis lõpuks ka Olga Masing Eestisse ja asus elama oma noorima tütre Estri juurde Raplasse. Siin võttis ta usinalt osa nii kiriku kui ka palvemaja tegevusest ning suri 1975. aastal.

Masingute pere 1920-ndate lõpus. August ja Olga lastega, ees Hilja, Magdaleena ja Ester, taga Aino

Aasta 2009 Rapla Maarja-Magdaleena koguduses

Koguduse nõukogu valimised 1.vebruaril

20.01. EELK vaimulike konverentsil Valgerannas valiti koguduse õpetaja Mihkel Kukk aasta vaimulikuks

1.02. Koguduse täiskogu koosolek, kus valiti neljaks aastaks uus 15-liikmeline nõukogu; sai teatavaks koguduse aasta inimene, kelleks ankeetküsitluse põhjal osutus Linda Paas

1.03. Rapla kogudusse määrati praktikandiks usuteaduse magister Miina Piir

15.02. Seati ametisse koguduse nõukogu; esimesel koosolekul valiti uus juhatus ning esimeheks valiti tagasi Raivo Erm

9.04. Suurel Neljapäeval kõlas kooliõpilastele mõeldud kontsert „Armastust jagades“ - esinesid ansambel Amabile, Ave Kumpase laululapsed ja solistid

12.04. Ülestõusmispüha varahommikul jumalateenistusel jutlustas Kose koguduse õpetaja Mare Palgi; perejumalateenistusel laulis kammerkoor „Head Ööd, Vend“ Pärt Uusbergi juhatusel; pastoraadis koguduse käsitööringi traditsiooniline näitusmüük

16.04. Uku Masingu 100.sünniaastapäevale pühendatud kooliõpilaste esseevõistluse võitjate autasustamine pastoraadi saalis

26.04. Koguduse segakoor esitles oma esimest CD plaati „Jälle tulen...“, külas Nõmme baptistikoguduse segakoor

8.05. Rapla segakoori Cantus 45.aastapäeva kontsert, kõlas Gounod´ *Missa Solemnis*, dirigent Vahur Soonberg

30.05. Eesti Evangeelse Alliansi (EEA) aastakoosolekul Nõmme Lunastaja kirikus valiti koguduse õpetaja Mihkel Kukk EEA presidendiks

31.05. Esimesel nelipühäl konfirmeeriti 13 uut koguduse liiget; Tallinna Toomkirikus andis peapiiskop Andres Põder koguduse organistile Hille Porosoni 40.sünnipäeva ja Rapla orelil 70.sünnipäeva puhul EELK Konsistooriumi aukirja ning Rapla maavanemale Tõnis Blangile hea koostöö eest kogudustega EELK III järgu teeneteristi; kirikumees Ringo Lemberg pälvis kirikuvalitsuse tänukirja

10.-15.06. Külas Borby sõpruskoguduse 10-liikmeline delegatsioon Saksamaalt. Pastor Ulrich Rincke jutlustas jumalateenistusel 14.juunil

13.06. Koguduse segakoor kontsertreisil Laiusel

14.06. Leinapäeva kontsert „Me ei näinud teda enam kunagi“ - esitasid ansambel „Tallinna Barokksolistid“ ja solist Uku Joller

28.06. Kuldleeris osales 17 „last“; Rein Rannapi kontsert „Klaverikuld“; Kehtna Peetri kiriku 155.aastapäev

14.07. Eesti vaimupuuetega inimeste suvelaagri avamine, laulis Siiri Sisask

18.07. XVII Rapla kirikumuusika festivali (KMF) avakontsert - J.S Bachi motette esitas Tallinna Filharmoonia kammerkoor

19.07. XVII Rapla KMF-i kontsert – esines õigeusu muusikat viljelev ansambel Svetilen Ivanovost Venemaalt

22.07. Uku Masingu 100.sünniaastapäevale pühendatud Rapla kihelkonna nimepäeva – Maarja-Magdaleena päeva üritused: jalutuskäik Rapla kalmistul; jumalateenistusel kirikus, kus jutlustas emeritõpetaja Vello Salum ja laulis Pille Lill, anti üle kihelkonna auhind – Maarja-Magdaleena kuju kodu-uurijale Ilse Rahkemale Raikkülast

Romet Reigami ristimine esimesel nelipühäl

Tiia Tenno ja Hille Poroson musitseerisid rahva rõõmuks Rapla kiriku orelil 70.sünnipäeval neljal käel

24.07. XVII Rapla KMF-i kontsert – mängis rahvusvaheliselt tunnustatud eestlasest organist Katrin Meriloo Põhja-Rootsist Övertornist

3.08. Juhatuse liikmed külaskäigul Pilstvere, Põltsamaa ja Kolga-Jaani kogudustes

7.08. XVII Rapla KMF-i lõppkontsert – A.Vivaldi Gloria ja J.S.Bachi *Magnificati* esitasid segakoorid Noorus ja Cantus, Corelli Barokkorkester ning solistid Kädy Plaas, Helen Lokuta, Mati Turi ja Uku Joller, dirigent Vahur Soonberg

11.08. Uku Masingu 100.sünniaastapäeva pidulik jumalateenistus, jutlustas emeritõpetaja dr Toomas Paul, laulis segakoor Cantus

15.-16.08. Koguduse aktiivi ja segakoori palverännak Lõuna-Eestisse, kus külastati 10 kirikut ja palvemaja. Koor esines Antsla baptistikoguduse palvelas ning Urvaste ja Kraavi kirikus

23.08. Leeri 20.aastapäeva tähistamine - Rapla koguduses 1989.aastal leeritatud 208 inimesest tulid 36 seda meenutama

30.08. Maria Listra kontsert „Helisev muusika“

3.09. Rapla kiriku orelil 70.sünnipäeval lahtiste uste päev, kus organistid Hille Poroson ja Kristi Hinsberg tutvustasid iga täistund Rapla ühisgümnaasiumi õpilastele meie orelit

5.augustil 55 aastaseks saanud koguduse juhatuse esimees Raivo Erm valiti oktoobris Rapla valla volikogu esimeheks

5.09. Kontsert vendade Kriisade ehitatud Rapla kiriku orelil 70.sünnipäeva puhul, kus esinesid orelihitajate järeltulija Hardo Kriisa, organistid Andres Uiibo ja Jaanus Torrim, viuldaja Meelis Vahar, solist Aare Saal jt

20.09. Kogudust külastas ja jutlustas EELK Misjonikeskuse juhataja õpetaja Mika Tuovinen

27.09. Rapla kiriku 108.aastapäev

20.10. Koguduse endise õpetaja dr Evald Saagi 5. surmaaastapäeva palvusel kirikus laulis Pille Lill, Rapla kalmistul tema haual süüdati küünlad ning palve pidas assessor Ove Sander; pastoraadis jagasid meenutusi Saagi õde Leili Kuppjar ja hulk professori õpilasi

1.11. Kammerkoori „Head Ööd, Vend“ hingedepäeva kontsert

5.11. Ines Maidre orelikontset, kaastegev Virgo Veldi saksofonil

28.11. Jõulurahu väljakuulutamine Rapla vallavanema Alar Mutli poolt ning kontsert Rapla muusikakooli õpilastelt; kiriku pargis süüdati tuled linna jõulupuul

Luule ja Jüri Lainvæe tähistasid 20.augustil oma kuldpulma

5.12. Kontsert „Hingemuusikaga jõuluaega“ - Mozarti *Missa Brevist* esitasid Püha Miikaeli, Järvamaa ja Kalevi poistekoorid ning Nõmme muusikakooli orkester

6.12. Jumalateenistusel laulsid rahvusraamatukogu naiskoor ja Salme kultuurikeskuse naiskoor Ilo; pastoraadis koguduse käsitööringi jõululaat

13.12. Koguduse endise õpetaja emeritpraost Esra Rahula 60.ordinatsiooniaastapäeva tähistamine, jutlustas piiskop Einar Soone, kaasa teenis emeritpeapiiskop Kuno Pajula; õhtul jõulukontsert „Helisev vaikus“ - Anne Veski ja Revalia kammermeekoor Hirvo Surva juhatusel

16.12. Rapla noorte muusikute jõulukontsert

17.12. Kontsert Jõulutähed - Maarja-Liis Ilus ja Koit Toome

20.12. Jumalateenistusel laulis Kalevi kammerkoor; õhtul Dave Bentoni jõulukontsert

25.12. Esimesel jõulupühäl konfirmeeriti 18 leerilast

27.12. Hanna-Liina Võsa ja Maria Listra jõulukontsert

29.12. Rein Rannapi ja Riho Sibula kontsert Jõulukuul

Usuteaduskonna yliõpilaste usulisest elust

Sellist pealkirja kannab Uku Masingu mahukas artikkel 1939.aasta Usuteaduslikus Ajakirjas, mille tegevtoimetajaks ta ise oli. Avaldame sealt katkendid, kus meie jaoks avanevad ka Masingu enda usulised vaated. Ühtlasi säilitame suurmehele eriomase ortograafia ja kirjutamisstiili.

(---)

Olen saanud yliõpilasilt mõne aastaga usundipsykoloogia seminarist osavõtmise puhul umbes poolsada usuliste elamuste kirjeldust. Lasknud kirjutada, et nad korra kysiksid, kas neil ongi sääraseid, et näha neid veel „teaduskonna poolt rikkumatult“. Nende najal (paari ma ei leidnud enam yles ja mõni mitteisiklik arutelu on jäänud välja) katsun kirjeldada usuteaduskonna yliõpilase olnud usuelu. Yldiseks ryhmitamiseks ja saladuse säilitamiseks (sest võiakse ju inimese sõnu tema noorusest kasutada tema vastu) on tekstidele vihjatud vaid rooma numbritega ja jaotatud nad kolme ryhma. I-XI mingis paremusjärjestuses on hääd kirjeldused ja mitte ainult need, mis mulle meeldivad. XII-XXVI paremusreastuseta on keskpärased, milledest aga on võimalik saada aimu inimestest. XXVII-XLII on ähmased, sageli liiga yldsõnalised, või teoreetilist laadi arutlemised, kuid nende hulgas leidub kohast materjali lapsepsykoloogiale. Mõnelt on kaks kirjeldust ja paljud kõnelevad mitmest elamusest, mis nende arvates on usulise sisuga. Kirjeldus nende varal saab olla muidugi väga lynklik ja ta ei saagi olla vastav täiesti tõelisele olukorrale. Selleks pääle andmete korratuse ja juhuslikkuse on neid tavaliselt ka liiga vähe. Olen pyydnud kyll hoiduda liiga palju lugemast välja mõnest yksikust sõnast, sest systemaatistamisega nagunii satub otsekohe ohtu kaotada mets puude tõttu, kuigi vist 42 puu puhul ei saa olla suuremat ytlemist metsast. Tekstid aga on väga erineva pikkusega (umbes 900- 20000 tähte) ja selle tõttu muidugi kipuvad esikohale need, kes on kirjutanud palju ja sageli väga mitme erineva lahtri alla asetavat. On kiusatus rekonstruuda vähemkirjutanute andmeid nende rikkamate ylaedsete varal, võibolla, olengi vahel sattunud talitama nõnda, kuigi olen katsunud hoiduda.

Võiks öelda, et umbes kolmandik kõigist pole pääle lapsepõlve kogenud mingi usulise elamuse olemasolu.

(---)

Väga vähesed on arvanud vaja olevat seletada, mis nad mõtleavad elamusega ja usulise elamusega eriti. Andsin sellise väga ähmase ja yldise teema ainult sellepärast, et keegi ei tunneks endal olevat sundi kirjeldada seda, mida ta ei taha. Kuid ainult üks pärrib, kas iga elamus, mis otseselt või kaudselt seotud Jumala või tema nimega ongi usuline elamus, mida nimetada elamuseks, mida mitte. Esimene kysimus on päris õigustatud, sest sellele ei ole selget vastust ka mitte siis, kui eraldaksime positiivsed elamused negatiivseist. Jääb ikkagi inimese enda otsustada, mida ta peab usuliseks, sellepärast ka kõikumised on väga suured. Kuid on

kindel, et elamusest, eriti just usulisest, ei saa olla juttu kui jaatatakse teiste arvamisi, elamuses peab olema tingimata isik ise tegev võimalikult suures ulatuses ja võimalikult teadlikult. Samuti võib öelda, et elamus ei seisne väitmisel, vaid ta peab haarama vähemalt mõtlemise. Väitmine, et midagi on nõnda, ei tarvitse sisaldada midagi isiklikku; mõtlemine, olgu ta kui objektiivne tahes, ei ole iialgi vaba isiklikust. Elamus siis on kogemus, milles inimene on teadlik, millega ta selle tõttu ka kuidagi suhtleb. Kysitavaks aga jääb, kas usuline elamus ilmingimata peab tegutsema Jumalaga või asjuga, mida nimetatakse jumalikeks. Tavaliselt arvatakse nõnda, kuid mu mõttes peaks, kui seda arvamist pooldada, mõlema mõiste piirid avardama palju suuremal määral kui tavaliselt sünnib. Inimene võib ju elada yle taifuni, kuid kirjeldada teda suureks tuuleks; vaevelda konnasilmadega ja kirjeldada ainult mingit valu varbais.

(---)

Uku Masing

Kuigi inimene teab, et on olemas see, mida nimetatakse armastuseks, ta ei tarvitse alati olla teadlik, et armastab kedagi või midagi. Ta võib anda ähmuse kirjelduse, millest teine inimene, või ta ise hiljem, suudab taibata, millega oli tegemist. Tavaliselt kyll kogemuse kordumisel kordub inimesele ka nimetus, mida ta kasutas varemini. Aga hoopis teisalt pärinevad põhjused võivad takistada õige nimetuse leidmist surmanigi vahel.

Kui suur tähtsus on teadvusel ilmneb ka yhest aramisest, milles autor seletab, et elamus tähendab olukorda, kus inimhinge vallutavad tunded, „mis pole harilikud ja panevad inimese järele mõtlema“. Kui sel puhul tekkivat religioossed tunded, siis elamus olevat usuline. Väljendus pole selge, sest korra on elamus tunne, siis ta aga tekitab tunde, mis omakorda võrdub järelemõtleamisega! Tähtis on, et „harilikke tundeid“ ei peeta elamusttekitavaks, ilmselt sellepärast, et teadvuse tugevus säärasel korral on nõrk.

Veel taipamatumalt, kuid umbes taolise sisuga on väide: „Elamused, tunded – need vahelduvad alaliselt meie siseilmas, Päevast-päeva tunnetame välisilma, siseilm reageerub neile tunnetusile, moodustuvadki elamused ja tunded.“

Teised, kui nad yldse tegelevad kysimusega, vastavad lihtsalt, et usuline elamus on tunne sõna nähtavasti kõige laiemas mõttes, millel on teatav Jumalale kalduv sisu, mingid kogemused Jumala asjus.

Usuline elamus on vähemalt yhe juures tingitud inimesest, kuid ei pyytagi öelda, kuidas ta võib olla olemas. Ainult kahel või kolmel korral katsutakse vastata. Väidetakse ka, et põlvest põlve edasikandunud harjumus mõelda maailma seaduspärasuse, otstarbekuse ja keerulisuse taha loov Jumal võimaldab seda, sellele aga lisanduvat vanematelt saadud õpetuse mõjud. Teisalt siiski öeldakse ka, et inimese omadusi olevat n.ö. vahetult tunnetada Jumalat, või, et jumalateadvus olevat meis kõigis. Kuid ainult üks väidab, et „usuline elamus on tingitud kõrgema olevuse tahtest, Jumala tahtest, kes valitseb maailma ja kosmost“.

Võiks siis järeldada, et kaasaegses põlves on kaks vaatenurka sellelt kyljelt: Jumal iidse pärandina, või Jumal normaalsele

inimesele eo ipso antud tunnetusobjektina. Mõlemal korral ei saa usuline elamus olla, vähemalt mitte koguni, inimese oma saavutus, vaid Jumala olemasolu võimaldab nad.

(---)

On ju kysitav kui palju inimesel yldse on võimalik kogeda asju, millest talle kunagi pole räägitud. Noor ehk teataval määral suudab veel, kuid vana oletab juba ette, et kogeb ainult asju, mida teised enne teda, ja sellepärast ta ei kogegi asju, mida teised pole kogenud. Peaaegu iga inimene on kuulnud midagi Jumalast ja usust, juba selle tõttu ei saa ta usk olla iial midagi ennekuulmatut, ka siis mitte, kui ta teadlikult astub vastu kuuldule. Igal juhul ta teeb valiku olemasolevast. Valiku põhjused on lapsepõlves omandatud aksiomaatilised normid, kõik see, mida „tehakse Iisraelis“.

Kõige kindlamaks usulise elamuse tekitajaks peetakse teoreetiliselt või praktiliselt mingit õnnetust (15 juhul): enese või omaste haigus esineb, või nende surm, või yldisemat laadi õnnetused lapsepõlves, mis siis tavaliselt on palves ajanud otsima Jumalat, kes ka on vastanud, kuigi mitte alati palve täitmisega. Kui arvestada ka sisemised rahutused, milledest mõned kõnelevad, mingiks hädaks, siis võib öelda, et pool kõigist on pöördunud häda sunnil Jumala abile.

(---)

Looduselst kui usulise elamuse tekitajast on juttu kymnel korral. Mõni ei tule tõeliselt arvesse. Yks sellepärast, et sääl loodus esineb mingis huvitavate asjade loetus, teine sellepärast, et kõik haihtub mingisse panteistlikku sentimentaalitsemisse.

(---)

Arvult natukene vähem on teise inimese mõju, 9 korda nimetatakse teda, 4 juhul teine inimene on pastor (sellest 2 korda leeri puhul). Leeri mainivad kyll 4, kuid sääl ei ole alati tähtis pastori isik, kuid nähtavasti on veel tugevam õnnistamispäeva tseremoonia mõju. See võib olla lohutuseks tulevasile pastoreile, et nende töö pole asjatu ja näitab, et tuleks veel rohkem panna rõhku leerile, sellele puberteediriitusele. Sääl antav õpetus peaks olema alati parim, mis pastoril yldse, sest oodatakse palju ja võetakse sageli kaasa tagavara kogu eluks.

(---)

Viiel korral kõneldakse patust või tundes, et polda kyllalt hää ning selle muutmiseks vastupidiseks. Ortodoksia ja mingi pietismi järgi ainult need inimesed (kellede seas on vist ka kaks ametliku terminiga „pöördunut“) on õiged usklikud. (---) Võitlus patu vastu ei ole annud ega anna tulemusi enamasti ja inimeste elu on liiga lyhikene selleks, et katsetada enda kallal mitut meetodit enese vigade vastu võitlemiseks. Kuigi võitlemine patu vastu ja ytelda, et eksimine on inimlik, väliselt paistavad vastandid, sisuliselt nad on samad, sest kummalgi korral

inimesele meeldib see, mis ta on teinud. Ainult need vead, milledest inimene saab lahti võitluseta, tõepoolest ei meeldi talle.

„Pöördunute“ sellisele enesepetmisele lisaneb veel, et nad tingimata teisi tahavad teha samasteks endaga. Tähtsam põhjus selleks on kadetus: kui mul ei lähe hästi, siis sinul ka ei tohi minna. Sellepärast on loomulik, et mõnigi ei suuda taluda „ärگانuid“, kuigi ta sageli ei tea mis põhjusel.

Mulle isiklikult „pöördunud“ tunduvad olevat inimesed, kes hoiavad alles luttu, millest nad lastena on imenud, ja kui keegi (olgu ise või teised) pole nägemas, siis imevad seda uuesti suure fyysilise ja psyykilise naudinguga. Muidugi, nad on sageli öelnud pidulikult lahti lutist, aga pannud ta kuskile laekasse vanaks Adamaks. Pääle mõnust toibumist nad tunnevad jälle, millist hirmsat pattu on teinud ja on kindlal veendel, et teised samuti imevad luttu olles yksinda. Päril vale see pole, sest igal inimesel on vaimlisest lapsepõlvest säilinud midagi taolist, kuid nad ei pea selle kasutamist patuks, vaid miskiks muuks, näiteks rumaluseks. Aga alles siis, kui inimene mõistab, et säärase

asjade säilitamine on naerdav, ta vabaneb. Inimene ei pääse patust enne, kui ta mõistab, et sinna arvestatavad nähted on idiotlikud, palju rohkem kui lihtsalt lollakad. Arvatavasti kuuel korral on tegemist piiblitsemise mõjuga.

(---)

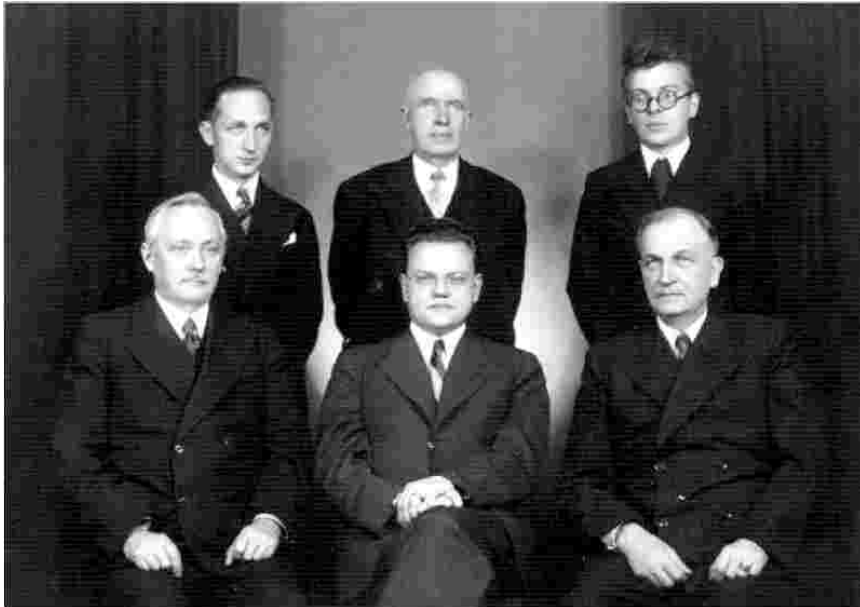
Neljal korral on elamuse tekitanud hoopis kellegi teise ateistlikud väljendused. Need juhud on eriti huvitavad, sest kõigil on eelduseks, et ise kaheldakse, kuid ei tunnista seda endale, sest ei olda kindel selleski. Kui siis keegi teine nii silmahakkavalt ja peaaegu teotavalt

vahel kahtleb, ei ole ju muud võimalust, kui et inimene samastab end väitjaga. Kuid samal korral hakkab temas tegutsema ka see teine pool, mis sõdis kahtluse vastu. Ta peab vaikides või väites parandama seda, mis teine inimene ja teine osa temast endast on öelnud. Tulemus on see, et tavaliselt kahtlevalt ninakas osa sunnitakse vaikima ja, kui inimene edaspidigi vahel kahtleb, siis mitte enam selles ulatuses. Sageli tuleb arvesse sel puhul ka eriline yleoleku moment, sest ateist võib seista muul põhjusel madalamal kui kahtleja. Siis otsustatakse muidugi: kui säärane on ateist, siis ma enam ei taha olla. Sellised endast koguni ebaolulised põhjused mõjutavad inimesi tavaliselt kõige enam kas Jumala poole, või Jumalast eemale.

Samuti neljal korral on nimetatud muusikat, kuid neil kordadel pole kuigi kindel, kas on tegu alati usulise elamusega, või ainult mingite keskuste pingutamisega ja liikumapanemisega.

(---)

Otseselt kirikusviibimise ja sääl kuulnud sõna mõjust on juttu väga vähe. Sellest järgneb muidugi, mis on juba yldiselt teada, et piiblist inimene saab midagi, kuid vaevalt jutlusest, yhtlasi ka seda, et jutlused on valmistatud ette halvemini kui leeritunnid.

Tartu ülikooli usuteaduskonna õppejõud 1939. aastal. Esireas vasakult Vassili Martinson, Siegfried Aaslava ja Johan Köpp, seisavad vasakult Elmar Sahumaa, Olaf Sild ja Uku Masing

Kõik need elamusi põhjustavad nähted ei ole samalaadilised, sest mõnede puhul on välistel teguritel palju rohkem mõju kui teiste juures. Elamuse kaugemaist eeldusist peaaegu yldse ei kõnelda, ainult kolm mainivad mingit ähmust tungi lõpmatusse, kaugusesse, seoses sisemise rahutusega. Vahel selle olemasolu võib järeldada ka elamuses esinevast väitest, et tuntakse end olevat jõudnud lähemale Jumalale. Sest see pole ju muud, kui nime saanud tung ja ta võib edaspidi muutuda veelgi konkreetsemaks, nagu kavatsuseks olla Jumala meelepärast, või hoiduda patust. (---) Kaugemate eelduste hulka võiks arvata ka vanemate usklikkuse. Kuid sellest kõnelevad, ja enamasti mööda minnes, ainult 21. Neist on 13 juhtu, mil vanemad öeldakse olevat usklikud, 4 korral ei ole vanemate usust juttu, kuid ta on järeldatav lapse toimingust. Yhekaupa esineb veel neli liiki: vanemad usklikud, laps tahaks ka olla, kuid ei saa; vanemad lapse arvates liiaks vähe usklikud; vanemad ükskõiksed, laps samuti hädas sellega; vanemad ükskõiksed ja laps ka. Et vanemate usk neile on annud midagi suuremat, kinnitavad ainult 2, kuid needki mitte kategooriliselt. Päälegi on kahtlane usklikkuse mõõdupuu, sest ükskõiksete hulka on arvestatud korra needki, kes lapsele õpetavad õhtupalve, mida aga mitugi kirjeldajaist peavad juba vanemate usklikkuse tunnuseks. Enamikul kordadel mõjub ennem kogu õhkkond, kui see, mida hyytakse usklikkuseks, kuid ta ei mõju alati soodsalt ega suuda ka iseendast last vabastada kahtlustest.

(---)

Palvest räägitakse 19 korral ja enamasti seoses usuga hädasse, või hädade puhul. Raske on ka piiri tõmmata palve ja selle olukorra vahel, mida parema sõna puudumisel võiks nimetada hardumuseks, või Anker Larseni sõnaga avatud olemiseks. Võiks ta määrata sellega, et palves inimene pöördub isiku poole, hardumuses ta tunneb selle isiku juuresolu, ei palveta tema poole ega nõua talt midagi enda hääks, sest tal on juba kõik. Aga raskemaks teeb otsustamise see, et palve ei esine kirjeldusis peaegu kunagi puhtalt, ta koosneb, näiteks, eelnevast syttundest, eelnevast hirmust jne., vahel on sellepärast ka võimatu määrata, kas inimese elamusel on oluline palve, või need komponendid. On küllalt neid, kes palvet yldse ei maini. Ei tule aga mõelda, et need oleksid just uskmatud, sest nende seas, kes mainivad palvet, on kindlasti samasuguseid.

(---)

Palvest ainuyksi koosneb elamus tavaliselt nende juures, kes on hädas ja sageli arvavd, et häda valmistab usulisi elamusi.

Muidugi võib ka häda ja hädauskumise puhul puududa palve, näiteks, kui on tegemist oma haigusega, siis ta asemele võib astuda töötus. Vahel häda võib viia ka mõtisklemisele kaduvusest, millega yhenduses tekib jäädava otsimine ja sellest viimati saab veendumus, et Jumal on juhtijaks maailmale ja elu pole tyhipaljas juhuse, vaid ylesanne. Aga häda võib satutada ka tuimusesse, millest ainult teist laadi syndmused toodavad midagi

usulist, kuid neil kordadel on palve vist jäänud lihtsalt mainimata. Nende juures, kes tunnevad pattu, palve võib olla lisa sellele tundele ja vahend ta yletamiseks. Ilma mingi hädata ja selletõttu ka vaid mööda minnes mainivad palvet vaid üksikud.

(---)

Inimesel endal on tast kasu ainult siis, kui keskendamine tööpoolest on olnud küllaldane, nii et kõik muu on unustatud. Paljud mainivad palvet küll sellepärast, et ta on läinud täide, ainult ühe juures on keskendus nii suur, et teda ei häirigi palve tulemustetus, vaid ta on saanud ise midagi sellest. Mu arvates ainult sellisel korral võib tõesti kõnelda palve usulisest tähtsusest, sest niikaua kui ainult täideläinud palve soodustab või hoiab alal inimese usku, ta seisab väga liivasel alusel ja pole usk. Varemhiljem juhtub ikkagi, et palve ei täitu olenedes inimese tyhisusest, siis aga on kadunud uskki.

Võrdlemisi selgelt eraldatava omaette elamuste ryhma moodustavad hardumuse kirjeldused. Sinna kuuluvad tavaliselt need, kellele usulise elamuse tekitajaks on loodus, muusika, või viibimine kirikus. (---) Miks elamus

looduses kaldub muutuma hardumuseks on ilmne. Loodust ei kujutelda kuidagi isiklikult, sellepärast pole temalt ka õieti midagi paluda, vaid tuntakse miski lähedalolemist, mille pole kuju ega nime, mida koguni ei peagi nimetama Jumalaks. Alles siis, kui inimene seda kõrvalseivat nimetab Jumalaks, on võimalik palve.

(---)

Mõnigi arvab, et usulise elamuse juurde kindlasti kuuluvad nägemused, imed ja kõik muud säärased asjad ja muidugi tal siis tavaliselt

pole midagi. Osalt selle tõttu, et inimene kujutleb end praegu viletsaks ja tulevikust loodab suuremat. Et aga praegu on alati, siis suur ei saa tulla ialgi. Inimene loodab midagi, mille saamiseks ta kunagi pole valmis, sest elamus pole ju väline, vaid on olnud inimese enda suurusest ja pinevusest, kui inimesel aga on oleviku suhtes alaväärtustunne, siis „elamust“ ei tulegi. Osalt jälle selle tõttu, et elamus ei saagi olla küllalt tugev ja suur, kui ta olemasolul juba oodatakse teist suuremat ja tähtsamat. Muidugi juhtub ka vastupidiseid inimesi, kes endast on nii hääl arvamisel, et otsekohe ristivad oma elamuse kõige vägevama ja pyhama nimetusega, mis neil on käepärast. Elamus loomulikult kasvab, kui talle on leitud võimas nimetus, selline, millest räägitakse tähtsates raamatutes ja suurte meeste elulugudes. Kuid nendeski inimestes on alati kahtlus, kas nad toimivad õieti ja on ikka tähtsad, sellepärast nad on nii ruttu leidmas tähtsat nime. Pääle elamuse suurendamise vägev nimi vähendab ka kahtlusi, mida on ju kõigil.

See pikk vahemärkus on neile, kes ilmtingimata nõuavad „pöördumist“ eriti teoloogelt. Mu arvates oleks parem, kui inimesed unustaksid yldse kõik sellised aulised ja teotatud nimed, sest need tekitavad, nagu kõik säärased, ainult viha ja kadedust.

Masingu aasta avamisel 14.märtsil 2009 Rapla keskraamatukogus kõneles keeleteadlane ja tõlkija Kristiina Ross

(---)

Hardumus iseenesest kõikide kirjelduste järgi sisaldab õnne ja rahuldust. Need muidugi on väga yldised nimetused, kuid täpsalt ei saa muidugi öelda keegi, sest on ju viimati igale inimesele õnni iseasi ja sama nimetus ei tähista sama sisu. Ka sellest võiks järeldada, et sääraseil kordadel inimene on tõepoolest see, mis ta tahab olla ja on mõelnud enese olevat. Ainult siis on ju inimene õnnelik. Võib küsida, mis selles on spetsiifiliselt kristlikku? Vastata saab ainult, et hardumus pole ise ise spetsiifiliselt kristlik ja ainult ta tulemused võivad olla vähem või rohkem kristlikud.

(---)

Kirjeldajate seas leidub nagu ikka ylbustki. Ei saa nimetada neid ninakaiks, kes tahaksid teiste valmistada sama, mida nad ise on tunnud olevat häa. Aga kui sinna on lisanenud enda võrdlemised vanade, suurte usumeestega, siis võib juba küsida, mis on inimesele tähtsam, kas olla ise midagi erilist teiste arvates, või anda teistele. Ja on tõenäoline, et talle juba esimene on olulisem. Kuid parem on jällegi kindlasti, kui inimene seda ytleb ja ei haudu ainult eneses, sest silmakirjalised on kõige halvem liik ja teistele ohtlikum.

Auahnukest täiesti vabu inimesi ei leidu kyll maailmas, aga need, kes pyyavad vabaneda, on mitmeid kordi paremad kui need, kes varjavad oma auahnukest endalegi.

(---) Ma ei puuduta seda, mis neist kirjeldusist võiks saada lapseusu kirjeldamiseks, kuigi on võrdlemisi hääd ja huvitavat materjali. On selge neistki, et laps teeb mõtteliselt enam tööd kui vana inimene, kes mõtleb teatava kindla systeemi alusel ja suurema osa oma elu elab alateadlikult selle tõttu. On ilmsesti näha, et kui vanem inimene saaks muutuda tagasi lapseks, ta suudaks maailma rikastada ja suured kysimused viia lähedamale lahendusele. Praeguses olukorras aga inimkond on võrreldav seaga, kes vahel pahema vahel parema kylje pöörab porri ja rõhib mõnuledes seni kui ussid siginevad sisse ja ta ise muutub poriks. Ei ole võimalik öeldagi, kas see seisund on muudetav.

(---)

Usun, et nagu inimkonna alguses esines mingi „yrgilmutus“, nii ta esineb ka iga inimese elus. Kõik, mis juhtub edaspidi on ikkagi vaid selle ilmutuse viimistlemine ja kujundamine olenedes ymbruskonnast. Kuid selle juures tuleb pidada meeles, et ilmutus ei sisalda iial midagi, mida inimesel enne ei oleks olnud. Inimeses on, nõnda öelda, hulk vektore, nende yhendamise ja sellega sihi saamine ongi ilmutus. Kuid inimene tavaliselt ei näe kuhu resultant ulatab, ei tea ta tugevust ega päris kindlasti ka ta sisu.

(---)

Viimati võib küsida, mida suudaks teha usuteaduskond usu elu intensiivistamiseks, kas yldse midagi suudab tema? Võiks vastata

eitavalt, sest kõigist kirjeldajaist ainult kaks mainivad, et loodavad siin oma usuliste vaadete syvenemist. Selliseid on muidugi ka teiste hulgas, kuid ei ole väidetud liiga, kui ytlen, et tavaliselt ei tulda saama muud midagi kui diplomit. See on ju yheks põhjuseks, miks meie kirikuõpetajad seisavad vaimliselt väga madalal. Pääle selle tuleb arvesse veel kaks põhjust minu arvates. On ju nii, et jutluski suudab pakkuda midagi ainult väga vähestele, veel vähem siis loeng või mõni seminariharjutus. Ikkagi on ainult murdosa neid kuulajaid, kes võtavad säält kaasa midagi, enamik tukub oma aja ära ja katsub kuidagi saada pastoriks. Et tal ka enesel pole pakkuda midagi, on enamasti ilmne.

Teine põhjus on just see, et inimesele ei saa anda midagi, kui ta ei võta vastu, või pole võimeline võtma vastu. Mõned on niivõrt rumalad, et neile tuleb õpetada äärmiselt algelisi asju, oluliste jaoks neil ei jää aega. Ja teised on säärased, kes võivad nälgida ka kymne roa juures oletades, et nende suudele ei kõlba toidud, mida pakutakse sihukeses kohas. Sinna kuuluvad kõik, kes väga targad on eneste arvates, tulevased seltskondlikud kirikuvyrstid, kes kasutavad usku ettekäandeks muude sihtide saavutamisel,

teisalt need vaimulikus kõrkuses „pöördunud“, kelle arvates kõik muud inimesed on uskmatud. Needsamad tavaliselt kaebavad ka oma usu röövimist usuteaduskonnas, mõlemad aga sellepärast, et neil seda peaaegu polegi, sest nende usk koosneb teatavaist kõnekäändudest, mis on kasulikud ajalises elus mugava äraelamise saavutamiseks ja igaveses elus parema koha omandamiseks. On vist ikka kindel, et kellel on, sellele antakse, kellel pole, sellelt võetakse ära ka

see, mis tal on. (---) Praeguses usuteaduskonnas leidub kummatki liiki, kuid olen kindel, et mõlemat vähem kui 10 aastat tagasi, mil pastoritest oli suur puudus.

(---)

Kirjutasin selle artikli mõeldes, et teoloogel on kasulik teada midagi yksteisest ja taibata kas või vaid, et on omataolisi. Selliseist asjust nagu need, mida puudutatud siin, ei ole vajaline niipalju kõnelda kui mõelda. On vaja enne saada korda iseendaga, kui minnakse parandama maailma. (---) Maailma parandades peab aina mõtlema sellele, kuidas on parem teistele, mis nemad saavad sellest hääd, mitte aga, mida saan mina. Selle tavaliselt unustavad ka need mõnedki, kes on läinud välja teaduskonnast suurte lootustega ja kavatsedes palju. Need näen olevat alistunud ja saanud niisama tyhiseiks nagu olid nood, kes elasid enne neid. Kõigile, kes kardavad, et pyyan saada nooremaid teolooge oma mõju alla ja hävitada nende „usku“, olgu öeldud lohutuseks, et ma ei taha rajada mingit koolkonda ega kuulda enese sõnade järelerääkimist. Ei ole oluline, keda inimene peab autoriteediks, keda ta kasutab ära omale jyngriau hankimiseks, oluline on ainult, et tast saaks inimene ja mitte mädanev puukänd. On oluline ka, et ta ei näeks unes end juhatavat Nikea kirikukogu.

Uku Masingule pühendatud kihelkonnapäeval 22.juulil 2009 Rapla pastoraadis

Palverännakul mööda Väike-Aasiat

Antiikse Efesose linna varemed, taga Celsuse raamatukogu

Mullu aasta vaimuliku tiitli saamise puhul võimaldas EELK toetusfond saadud preemiarahaga minna vabalt valitud kohta palverännakule. Kuna Pühal Maal olin käinud, huvitas mind erilisel paig, mis sai esimesel sajandil ristiusu leviku sillapeaks maailmas. Veetsime abikaasaga oktoobri alguses nädala päikeselises Türgis, kus lisaks võrratu looduse nautimisele sai astunud ka apostlite radadel.

Riik kahe maailma vahel

Tänane 72 miljoni elanikuga Türgi Vabariik asub põhiliselt Anatoolia ehk omaaegsel Väike-Aasia poolsaarel. Euroopasse jääb ainult 3% praegu Euroopa Liitu pürgiva riigi territooriumist. Kahte maailmajagu eraldav Bosporuse väin poolitab ära ka endise pealinna ning Türgi tähtsaima keskuse Istanbuli.

Juba reisi lähtepunktist, Vahemere-äärsest Antalyast alates hakkas silma mošeede rohkus. Neid näeb seal rohkem kui Euroopa tänavapildis kirikuid. Enamik mošeesid (tõlkes Allahi maja) on üksteisega sarnased kuppelehitised kas ühe või kahe noolja minaretiga, mis meenutavad hästi teritatud pliiatseid.

Kuigi kaasaegne Türgi loodi 1923.aastal ilmaliku riigina, sünnivad kõik türklased moslemitena, mis kirjutatakse ka nende sünnitunnistusse. Vaatamata sellele, et ametliku statistika järgi on 99% Türgi rahvastikust islamiusulised, põhiliselt selle peavoolu järgijad ehk sunniidid, ei ületavat seal oma usku tõsiselt võtvate inimeste osakaal 55-60%.

Reedesest kollektiivpalvusest mošees ehk meie mõistes jumalateenistusest võtab osa vaid 30% meestest, kuna naistele ei ole see kohustuslik.

Erinevalt Marokost, kus olin aasta tagasi, ei juhtunud Türgis nägema, et palveajal - neid on moslemitel 5 korda päevas - oleks keegi oma palvevaiba suvalises kohas maha laotanud ja Meka suunas palvetanud. Tundub, et minareti valjuhäälditest kostuv kutse palvusele mõjub seal umbes samamoodi nagu meil kirikukella helin, mida küll kuulatakse, kuid millest end eriti häirida ei lasta.

Põgusalt saime tutvuda tänase Türgi kõige religioosema, Lääne-Anatoolia lagedasse steppi jääva Konya linnaga, mis on kuulus keerlevate derviisite poolest. Tegu on sufistliku islami orduga, mille loojaks oli 13.sajandil elanud müstik, poeet ja filosoof Celaleddin Mevlana, teise nimega Rumi, kes jutlustas tolerantsi ja headust inimeste vahel ning väitis, et kõik religioonid on võrdsed. Tema õpetuse järgijad viivad neid põhimõtteid ellu omapärase tantsurituualiga, kus koonuselise kübaraga ja valgesse hõlsti riietunud mehed võivad tunde ühe koha peal keerelda. Selle religioosse tantsu eesmärgik on omaenese ego väljajuurimine ning ärkamine jumalikule armastusele. Kahjuks ei õnnestunud nende esinemist kohapeal näha. Paar aastat tagasi andis üks selliseid grupe kontserdi Tallinnas, olles samal reisil esinenud ka Rooma paavstile.

Vaatamata sellele, et Türgis on võimas ristiusu pärand ning Istanbulis asub üks maailma ortodokside tähtsamaid keskusi – Konstantinoopoli patriarhaat, on kristlaste arv

riigis siiski kaduvväike, vaid umbes 130 000. Needki peamiselt kreeklastest ja armeenlastest õigeusklikud. Üksikuid kirikutorne nägime ainult Istanbulis. Veel sajand tagasi oli kristlasi Türgis oluliselt rohkem. Selle drastilise vähenemise põhjustasid aastatel 1915-1916 toime pandud genotsiid, kui riigis hukati 1,5 miljonit armeenlast ja pool miljonit assüürlast, aga ka suur rahvaste vahetus, mis tähendas seda, et pärast Türgi riigi väljakuulutamist 1923.aastal lahkus umbes poolteist miljonit Türgi aladel elanud kreeklast oma kodumaale ja mujalt, peamiselt Kreekast tuli asemele samapalju türklasi.

Kuigi Türgis on religioon ja poliitika teineteisest lahutatud, on suuresti islami seadusi järgival maal kristlike koguduste asutamine raskendatud ja avalik misjonitöö lausa keelatud. On tähelepanuväärne, et paar aastat tagasi alustas Istanbulis tegevust esimene luterlik kogudus Türgis.

Ülirikas ajaloo pagas

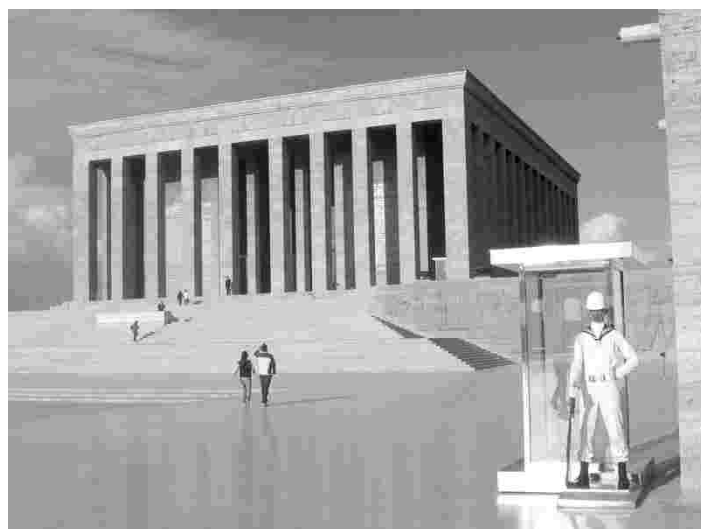
Türgist huvitavama ja kirevama ajaloo pagas annab otsida. Juba alates maailma esimese kultuurirahvana tuntud hetitidest, kelle tsivilisatsiooni õitseajaks oli 2.aastatuhandel eKr, on hiljem mitmed rahvad ja kultuurid sinna oma jälje jätnud. Paljudest linnriikidest vahest kuulsaima - Trooja saatusest on kirjutanud pime kreeka laulik Homeros oma eeposes „Ilias“ ja „Odüsseia“. Tänu saksa harrastusarheoloogile Schliemannile, kes alustas 19.sajandil kunagise Trooja asukohas väljakaevamisi, on sealt leitud kuni 9 üksteise kohal asetsevat kultuurkihti. Tänapäevane Trooja ei paku külastajatele erilist efekti peale teadmise, et seal on kunagi peetud kuulsaid lahinguid.

Väike-Aasia langes roomlaste kätte aastal 133 eKr. Umbes neli ja pool sajandit hiljem, 330 pKr kuulutas keiser Constantinus Suur strateegiliselt tähtsa asukohaga Byzantioni Ida-Rooma riigi pealinnaks ja nimetas selle enda järgi Konstantinoopoliks. Riiki ennast hakati nimetama Bütsantsiks. Kui Lääne-Rooma riik 5.sajandil germaanlaste poolt vallutati, sai Konstantinoopolist kogu järelejäänud kunagise impeeriumi pealinn. Bütsants ehk Ida-Rooma riik püsis veel ligi 1000 aastat, kuni türklased 3-kuulise piiramise tagajärjel 1453 Konstantinoopoli vallutasid ja muutsid selle neljaks ja pooleks sajandiks osmanite sultanaadi pealinnaks.

Esimesed islamiusulised türklased ehk Seldžukid tulid Väike-Aasiasse juba 10.sajandi paiku ja hakkasid vaikselt sealseid provintse oma ülemvõimule allutama. Moslemitele andsid tuult tiibadesse ristisõdijate rüüsteretked

Mehed enne mošeesse palvusele minekut jalgu pesemas

President Atatürki mausoleum Ankaras

Konstantinoopolisse 13.sajandi alguses, mis kogu kristlikku Bütsantsi oluliselt nõrgestas. Huvitav on teada, et pärast osmanite võimuletulekut elasid moslemitest türklased ja kristlastest kreeklased sajandeid suhteliselt rahumeelselt üksteise kõrval.

Täiesti uus lehekülg Türgi ajaloo keerati I maailmasõja järel, kui sakslastega koostööd teinud osmanite impeerium oli kokku varisemas ja võidukad lääneriigid suurt osa Väike-Aasia territooriumi endi vahel ära jagamas. Just siis kerkis esile rahva juhina Mustafa Kemal Atatürk, kes suutis luua sellise võitlusvõimega armee, et lääneriikide ja eriti oma naaberriigi Kreeka ägedad rünnakud tagasi lüüa. 1923.aasta Lausanne rahulepingu alusel lubas presidendiks saanud Atatürk (tõlkes kõigi türklaste isa) muuta Türgi moodsaks läänelikuks riigiks, kus hakkavad kehtima euroopalikud tavad.

Lisaks sultanite võimule lõpetas ta ka kalifaadi tegevuse ning sulges kõik ordu ja islamikoolid. Türgi sultan oli seni olnud kaliifi ehk kõrgeima sunniitliku usujuhi seisuses isik kogu islamimaailmas. End ilmalikuks kuulutanud riigis võeti kasutusele ladina tähestik, mindi üle gregooriuse kalendri ja hakati võtma perekonnanimesid. Riigi pealinn koliti 350 km kaugusele sisemaale Ankarasse.

Atatürk suri 1938 ning talle rajati Ankara kõrgeimale künkale pompöösne mausoleum, mille esisele väljakule mahub kuni 15 000 inimest. Selle all on ruumid, kus saab üksikasjaliku ülevaate suure juhi elust ja tegevusest. Kuigi

Mevlana memoriaal Konyas

Hagia Sophia Istanbulis oli ligi 1000 aastat kristliku maailma suurimaks kirikuks

Atatürki ei saa võrrelda Stalini-taolise hirmuvalitsejaga, on siiski ka tema puhul märgata tugevaid isikukultuse jooni. Tema ausambad on igas väiksemaski Türgi linnas.

Püha Tarkus

Just sellist nime kannab tõlkes hoone, mis on siiani Konstantinoopoli ehk Istanbuli sümbol. Esimene Hagia Sophia kirik ehitati kunagise Apollo templi asemele juba keiser Constantinuse ajal. Paar sajandit hiljem ehitati kirik märksa võimsamaks ning pühitseti aastal 537 pKr. Keiser Justinianus oli seda 77 m pikkust ja 53 m kõrguse keskkupliga ülimalt õhulist ja suursugust kirikut nähes vaimustusega öelnud: Me trumpasime Saalomoni üle! Umbes tuhat aastat oli Hagia Sophia kõige tähtsam ristiusu pühamu maailmas, kus selle parimatel aegadel teenis korraga 80 preestrit, 150 diakonit, 75 uksehoidjat jne.

Kui osmanid 1453 Konstantinoopoli vallutasid, muutsid nad Hagia Sophia mošeeks, lisades sellele neli minaretti. Kuna islamis ei tohi kujutada isikuid, krohviti kõik kiriku seinu katnud kristlikud mosaiikfreskod üle. Tänu sellele, et Atatürk muutis Hagia Sophia 1935.aastal muuseumiks, on nüüd hakatud kunagisi võrratuid šedöövreid krohvikihilt välja tooma. See töö võtab veel väga kaua aega, enne kui Hagia Sophia oma endises hiilguses taas särama lööb. Minu jaoks oli ligi 1500 aastat tagasi kristlikuks kirikuks pühitsetud võrratu bütsantsi ehituskunsti pärl nagemine üks selle reisi tippetki.

Apostlite radadel

Teiseks tippetkeks pean tänaseks umbes 15% ulatuses väljakaevatud antiikse Efesose linna külastamist. Praeguse Selcuki linna lähedusse jäävat Efesost peetakse üheks kõige paremini säilinud antiikaja linnaks maailmas üldse. Tegemist on omaaegse võimsa metropoliga, kus sadamast Arkaadia teed pidi linna saabujate jaoks oli olemas isegi tänavavalgustus. Apostel Pauluse jalajälgi Väike-Aasias on kindlasti seal kõige enam säilinud.

Oma teiselt misjonireisilt naastes peatus Paulus Efesoses ainult põgusalt, ent kolmandal reisil jäi ta sinna kaheks aastaks, „et kõik, kes Aasias elasid, nii juudid kui kreeklased, said kuulda Issanda sõna“ (Apostlite teod 19:10).

Mäe külje sisse ehitatud ja haruldaselt hästi säilinud üle 20 000 inimese mahtuvas teatris mõtlesin tolele rahutusele, mida Pauluse kuulutus oli tekitanud kohalikes hõbesepades.

Nood kartsid, et kui rahvas ütleb lahti ebajumalaist ja

pöördub elava Jumala poole, jäävad nad ilma tulust, mida jumalanna Artemise kujude valmistamine oli neile seni sisse toonud. Püüdsin ette kujutada, millist osavust nõudis linnakirjutajalt, et vaigistada apostlite vastu üleskõetud rahvahulga meelepaha. (Apostlite teod 19:23-40)

Ilmutusraamatu seitsmest Väike-Aasia kogudusest on Efesose esimene, kellele nägija Johannes läkitab sõnumi, et too on oma esimese armastuse maha jätnud. Kui ta meelt ei paranda, lükkab Jumal ta lambijala oma asemelt. (Ilmutuse 2:4-5) Kuigi hõbesepade mässi ajal skandeeris veel rahvas: „Suur on efeslaste Artemis,“ on kunagise seitsme maailmaime hulka kuulunud võimsast Artemise templist püsti ainult üks armetu sammas. Pauluse, Johannese ja teiste apostlite kuulutus levis aga just sealt võidukalt üle terve maailma.

Endise Artemise templi vahetusse lähedusse jäävad basiilika varemed, kuhu on maetud apostel ja evangelist Johannes, kes ainsana Jeesuse jüngritest kõrges eas

Hästi säilinud antiikne nekropol ehk surnuaed Hierapolis

loomulikku surma suri. Turistidele näidatakse ka Efesose lähedale mägedesse jäävat nn Maarja maja, kus pärimuse järgi Jeesuse ema koos Johannesega oma elu lõpupäevil olivat elanud.

Samuti suhteliselt hästi säilinud varemetega omaaegses suurlinnas Hierapolises hukati keiser Domitianuse ajal apostel Filippus, kelle martüüriumi asukoht on tähistatud. Tema surnukeha olevat hiljem ümber maetud Rooma. Hierapolises on ka kõige paremini säilinud antiikne nekropol ehk surnuaed. Selle lähedale jäid piiblist tuntud linnadest veel Kolossa, mille kogudusele Paulus on kirjutanud ühe oma lühematest kirjadest, ning Laodikeia, kus asus üks seitsmest ilmutusraamatu Väike-Aasia kogudusest. Laodikeia probleem oli teatavasti see, et nad ei olnud ei külmad ega kuumad, vaid leiged. (Ilmutuse 3:15-16) Viimaste saatus on aga teada. Peale väheste varemete pole neist linnadest tänaseks suurt midagi säilinud.

Ilmutusraamatu Väike-Aasia kogudustest õnnestus külastada veel ka Pergamoni, mis oli aastast 133 pKr Rooma Aasia-provintsi pealinn. Selle omaaegne akropol, millest samuti alles vaid varemed, asub fantastiliselt ilusas kohas kõrge mäe otsas. Seal olnud saatana trooni (Ilmutuse 2:13) seostatakse kreeka peajumalale Zeusile pühendatud kuulsa altariga, mis praegu asub rekonstrueerituna Pergamoni muuseumis Berliinis.

Linna nimest on tulnud sõna pärgament, mis on spetsiaalselt pargitud õhuke kitse- või vasikanahk. Parima kvaliteediga pärgamenti pidi saama veel sündimata looma nahast. Seda hakati valmistama põhjusel, et Egiptusest ei saadud enam papüürust. Pergamonis asus Aleksandria järel antiikmaailma suuruselt teine raamatukogu, kus hoiti enam kui 200 000 kirjarulli.

Ilusate hobuste maa

Veider ja võluv Kapadookia, mis iraani keeles tähendab ilusate hobuste maad, on Kesk-Anatoolia mägismaale jääv suur ala, mida katab 30 miljoni aasta eest vulkaanipurske tagajärjel tekkinud pehme ja kergesti töödeldav tardkivim ehk *tuff*. Omapärane on see piirkond selletõttu, et sealse

Kunagise kuulsa Pergamoni varemetes, all tänapäevane linn

maastiku nägu muutub pidevalt päikese, vihma, külma ja tuule põhjustatud loodusliku erosiooni tulemusena. Kummaliste koonuseliste kaljude ja haldjakorstnate vahel ringi liikudes on tunne, nagu oleksid sattunud ebareaalsesse unenäo või muinasjutu maailma.

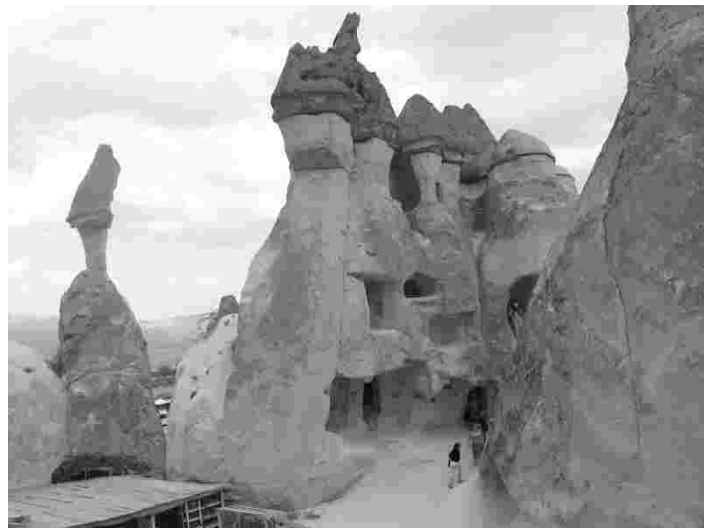
Inimesed, kes on sellesse piirkonda elama asunud, ei ole pidanud majade ehitamisega palju vaeva nägema: eluasemed lihtsalt uuristati pehmesse pinnasesse. Esimesed kristlased asusid Kapadookiasse juba 2. sajandil ja rajasid kaljude sisse ka rohkesti omapäraseid kirikuid, mille freskod on kohati väga hästi säilinud ja mida praegu uhkusega turistidele näidatakse.

Tõeliseks Kapadookia imeks võib pidada aga kuni 9 korrusega maa-aluseid linnu, mis hädaegadel pakkusid varju kümnetele tuhandetele inimestele. Maa all peeti ka loomakarju ning seal olid isegi oma surnuaiad. Osa neid linnu on tänaseks külastajatele avatud ning nende ülikitsastest käikudest läbi roomamine pakub parajat närviködi. On teada, et kristlased varjasid end neis ka muhameedlike araablaste rünnakute eest.

Mihkel Kukk

Vukaanilisse kivimisse uuristatud kirikud Kapadookias

Kapadookia muinasjutt

Kõnelesin Jumalaga

Anna Haava

Kõnelesin Jumalaga,
Astusin su aupäeval,
Päeva esimesel hetkel,
Särasilmil Tema ette:
Süütasin kõik heleküünlad,
Valgustähed uude-aasta,
Valgustasin vaikse kambri.

Ei ma kõnelnudki sõnul,
Palvet, soovi – mitte mingit!
Aina hing mul helises,
Meel ja mõte mängis kannelt,
Nagu see ju mulle antud.
Aga Taevataadi kojast
Oli kuulda vastukaja -
Tundsin südames ja meeles,
Kuulsin seda kogu aja.

Ning küll Jumal ise teab
- Võim ja vägi Tema käes -
Mis on õigus, mis on hää,
Mis on kadumatult kaunis -
Kõik see sulle saab ja jääb -
On su uhke pärisosa,
Kroonib sinu tööd ja tegu.

Nõnda heliseb mu hing,
Kõneledes Jumalaga,
Särasid mu kambris küünlad,
Sätendasid taevas tähed;
Oma kauni hiilgega
Vaatasid nad sinu akna,
Heitsid helki üle maja -
Vist küll palju tervitelles.

Jõululeer 2009

Esimesel jõulupühal, 25.detsembril 2009 õnnistati Rapla koguduses 18 noort inimest - 10 naist ja 8 meest. Neist 13 ristiti samal jumalateenistusel. Koguduse täisõiguslikeks liikmeteks võeti vastu Monika Alamets, Katrin Jõema, Agnes Jürisaar, Silja Koppe, Reilika Laanemann, Katre Lehtmaa, Krista Meri, Kelly Papp, Mary Penter, Karmen Tammaru, Margus Alamets, Indrek Arula, Ruudi Kitsapea, Kaido Kivisild, Tanel Kõrgla, Aivo Mänd, Toivo Pärn ja Priit Põldma.

Koguduse teated:

Pühapäeviti kell 12 **armulauaga jumalateenistus**

Kuu esimesel ja kolmandal neljapäeval kell 17 **palvetund inglisaalis**

Kuu teisel ja neljandal laupäeval kell 12 **vennastekoguduse kuulutustund**

Kuu viimasel pühapäeval kell 14 **jumalateenistus Kehtna Peetri kirikus**

Kuu teisel pühapäeval kell 16 **jumalateenistus Samaaria kojas Purkus**

Eelteated:

- **Koguduse käsitööringi** näitusmüük I ülestõusmispühal, 4.aprillil kl 9-15,

kohal Logose raamatulett, loteriis iga loos võidab, inglisaalis kohv ja koogid

- **Kevadine leeripüha** on nelipühal, 23.mail, leerikooliga on võimalik veel

liituda, tunnid toimuvad pühapäeviti pärast jumalateenistust

- **Kuldleeripüha** 1960.aasta leerilastele on 11.juulil, palume end kirja panna kantsleis

- **Leeri 20.aastapäeva** tähistamine 1990.aasta leerilastele:

Kehtna kirikus 27.juunil, Rapla kirikus 15.augustil

Koguduse kantsle avatud T-R kell 9-15, P ja kirikupühadel enne ja pärast

jumalateenistust, telefon **48 55 470**, e-post: **rapla@eelk.ee**

kodulehekülj **www.eelkrapla.ee**; Skype: **eelkrapla**

juhatuse esimees Raivo Erm **51 30 212**; **raivo@eelkrapla.ee**

õpetaja Mihkel Kukk **48 68 144**; **55 650 722**; **mihkel.kukk@rapla.ee**

Fotod: Mihkel Kukk, Arvo Kuldkepp, Taimo Tammik ja erakogud
Toimetaja Ilme Veetamm, küljendaja Edmund Laugasson